

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

34E JAARGANG

WOENSDAG 4 MEI 1949

No. 1669

COMMISSIE VAN REDACTIE:

Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;

F. de Vries.

Redacteur-Secretaris: C. van den Berg.

Plv. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIE:

J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;

F. Versichelen.

Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste bladzijde van dit nummer.

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	347
Sommaire, summaries	347
Moeilijkheden bij de export van Nederland naar de Verenigde Staten door Dr J. Kaufmann	348
De internationale tarwe-overeenkomst van 1949 door G. Greidanus	350
De nieuwe regeling inzake transfer van winsten en afschrijvingen uit Indonesië; internationale aspecten door E. P. M. Tervooren	353
Aantekeningen:	
Het jaarverslag van De Nederlandsche Bank	355
De Deviezennota door J. C. Brezel	357
Een code voor buitenlandse investeringen	359
Internationale notities:	
Het werkloosheidsvraagstuk in Italië	359
Moeilijkheden bij de Engelse export naar de Verenigde Staten	360
Geld- en kapitaalmarkt	360
Statistieken:	
Bankstaten	360
Werkloosheid in België	362

DEZER DAGEN

lossen alle beschouwingen zich op in de vraag, of Europa van een breidel zal worden verlost. Een vertegenwoordiger van de Russische Regering is in overleg getreden met de

Amerikaanse woordvoerder bij de Verenigde Naties omtrent de opheffing van de blokkade van Berlijn. Er schijnt iets los te komen.

Wat zal de losprijs zijn? De sceptis van Havelock Ellis' opmerking — in „The art of thinking” —: „When the gods' to ruin a man, first make him mad, they do it, almost invariably, by making him an optimist” is een vast bestanddeel van de geesteshouding van de na-oorlogse Europeaan. Men zou in gejuich willen losbarsten, maar men wacht liever nog even.

Vast staat, dat de band tussen de Westelijke geallieerden hierdoor niet losser is geworden. Groot-Britannië en Frankrijk zijn in de onderhandelingen betrokken. Althans ten opzichte van Duitsland — het is ook gebleken uit de overeenstemming over het Roerstatuut — kan men voor hen toepassen het woord van Vondel in de Adam in Ballingschap: „Zij trekken ene lijn, wat d' een begeert, wil d' ander”.

De band is losser ten opzichte van de huidige Spaanse Regering. De Amerikanen blijken thans bereid deze enigszins van vlottende middelen te voorzien, maar de Engelse Regering houdt vast; wederom is officieel in het Parlement verklaard, dat men tegen het huidige bewind in Spanje voet bij stuk zou houden. Zoals de oude Weller — Dickens' filosofische voerman — zei: „It's no thoroughfare”.

Moet men ook zo denken over de onderhandelingen in Batavia? Een enkel bemoedigend woord is losgelaten, maar vlotgekomen zijn de besprekingen nog niet. Intussen laten de Verenigde Naties het Indonesische probleem niet los; het is weer op de agenda van een commissie voor netelige punten geplaatst.

Geblokkeerde doorgangen; wat dit betreft, bleken de Britse diplomaten niet voor één gat te vangen. Wordt over de status van Ierse onderdanen in Groot-Britannië nog overlegd, op de Empire Conference vond men een uitweg, die India in het Empire hield. De Britse Kroon wordt een solide voorwerp voor een deel der Staten, een abstractie voor India. Maar het blijft symbolisch — en economisch — in het Gemenebest. Het risico echter van verdere los-vaste verbindingen heeft men moeten nemen.

Over de bereidheid en mogelijkheid risico's — allereerst financiële — te nemen zijn deze week in Nederland drie publicaties uitgekomen: het jaarverslag van De Nederlandsche Bank, de vierde deviezennota, het jaarverslag van de Herstelbank. Als dringend vraagstuk, naast het valutaprobleem, maakt zich hieruit los dat van het tekort aan risicodragend kapitaal. De industrialisatie van Nederland staat mede daardoor nog op losse schroeven.

Een toestand, die men voor de Amerikaanse conjunctuur gaarne zou voorkomen. Nu de koorden van de beurs iets vaster gaan zitten, heeft de Amerikaanse Regering de stringente regelingen ten opzichte van het afbetalingscrediet wat losser geknoopt. Tegelijk zijn de verplichte reservepercentages voor het bankwezen verlaagd. Met het risico, dat een los idee over een mogelijke depressie door deze maatregelen vaster vorm krijgt.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

BEWAARNEMING VAN EFFECTEN

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

Groothandel

WEEKBLAD VOOR IMPORT,
EXPORT, TRANSITO,
RÉCIPROCITEIT EN
BINNENL. HANDEL

MET NETHERLANDS TRADE BULLETIN

Belangwekkende artikelen

*Handelsnieuws uit alle windstreken
Offertes en aanvragen uit
binnen- en buitenland.*

DEZE WEEK:

- Dreigende discriminatie t.o.v. de handel
- De economische crisis in Argentinië
- Het 3e aanv. handelsverdrag met Finland
- Nieuwe Artikelen

UITGAVE VAN DE
KONINKL. NEDERL. BOEKDRUKKERIJ
H. A. M. ROELANTS - SCHIEDAM

Abonnementsprijs f 15,— per jaar

Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit
is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer
van dezelfde week worden opgenomen.

ROTTERDAMSCH
BANK

ASSURANTIËN

OP

ELK

GEBIED

225 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

N.V. KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
ZOUTINDUSTRIE

Boekelo · Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van
zoutzuur, (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog
natronloog, caustic soda.

Behandeling van alle
bankzaken

* *

Bezorging van alle
assurantiën.

R. MEES & ZONEN

BANKIERS EN ASSURANTIE-MAKELAARS

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE
DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

„HOLLANDIA”

HOLLANDSCHE FABRIEK VAN 'MELK-
PRODUCTEN EN VOEDINGSMIDDELEN N.V.

HOOFDKANTOOR TE
VLAARDINGEN

De NATIONALE LEVENSVZERKERING-BANK
N.V. heeft tegen 1 Augustus a.s. ter verhuur
beschikbaar

Enkele Kantoorruimten

ter grootte van 200 à 325 m² nuttige ruimte, op de
derde en vierde verdieping van haar nieuwe kantoor-
gebouw aan de Schiekade te Rotterdam-C.

Schriftelijke aanvragen worden gaarne ingewacht bij
de Directie, Boompjes 8, Rotterdam-C.

DE ARTIKELLEN VAN DEZE WEEK.

Dr J. Kaufmann, *Moeilijkheden bij de export van Nederland naar de Verenigde Staten.*

De Nederlandse uitvoer naar de Verenigde Staten is aanzienlijk achtergebleven bij die van andere landen. Welke zijn de belangrijkste moeilijkheden en problemen aan deze export verbonden? In de eerste plaats de moeilijkheden op douane- en invoerrechtsgebied. Het Amerikaanse tarief is niet zuiver protectionistisch meer. Voor één der belangrijkste exportgoederen van Nederland, textiel, zijn de rechten echter hoog. Van meer belang nog zijn evenwel verschillende andere moeilijkheden, waarop aanneming van het I.T.O.-Handvest een gunstige invloed zal hebben. In de tweede plaats de grootheid van de markt en de eisen van de afnemers. Eigenlijk is er een gehele reeks van markten met eigen kenmerken; tot dusver heeft de Europese export zich bijna geheel op New York geconcentreerd. Een nauwkeurig onderzoek naar de meest geschikte markt is steeds nodig, een goed georganiseerde distributie en samenwerking zijn van het grootste belang. Van betekenis is, dat Amerikaanse industrieën of landbouwbedrijven, die beschermende rechten wensen, steeds minder gehoor vinden bij de Overheid. Er is geen reden, waarom het Nederlandse bedrijfsleven, wat betreft de export naar de Verenigde Staten, zou onderdoen voor dat van andere landen.

G. Greidanus, *De internationale tarwe-overeenkomst van 1949.*

Het doel van de nieuwe internationale tarwe-overeenkomst, welke vóór 1 Juli 1949 door de deelnemende landen moet zijn geratificeerd, is de wereldtarwemarkt te regelen. Deze overeenkomst verschilt — uitgezonderd de bepalingen omtrent hoeveelheden, prijs en tijdsduur — niet wezenlijk van die van 1948. De internationale tarwehandel blijft geheel vrij. Zolang de tarweprijzen zich op de wereldmarkt tussen de maximum- en minimumprijzen bewegen hebben de import- en exportlanden geen verplichtingen. Bewegen de prijzen zich daar buiten dan kan levering of afneming van de „guaranteed sales” of „guaranteed purchases” tegen de maximum- of minimumprijzen worden verlangd. Vergelijken bij de overeenkomst van 1947 zijn opmerkelijke wijzigingen gekomen in de samenstelling van de ex- en importlanden en in de hoeveelheden voor welke zij zich garant stellen. Ook deze regeling is meer in het voordeel van de productie- dan van de consumptielanden. Bij de uitvoering van de overeenkomst draagt de Internationale Tarweraad een zware en verantwoordelijke taak, hetgeen des te meer spreekt, nu de beraadslagingen voor deze overeenkomst, in tegenstelling tot die van 1948, een zo moeilijk verloop hadden.

E. P. M. Tervooren, *De nieuwe regeling inzake transfer van winsten en afschrijvingen uit Indonesië; internationale aspecten.*

Deze nieuwe regeling heeft uitsluitend betrekking op zgn. directe investeringen en bevat bepalingen over de transfer van winsten en afschrijvingen. Winsten over boekjaren geopend op of na 1 Augustus 1946 komen onder bepaalde voorwaarden voor transfer in aanmerking. De transferabele winst betreft het door de fiscus belaste winstbedrag minus de daarover verschuldigde belasting. Voor het eerste jaar na de bedrijfshervatting is hierop een uitzondering gemaakt. Winsten, ontstaan ten gevolge van overheidsmaatregelen, welke de financiële rehabilitatie hebben bevorderd, zijn niet transferabel gesteld. Ook de afschrijvingen moeten verdiend en geboekt zijn na bovengenoemde datum. Het jaarlijkse transfer-maximum is in het algemeen vastgesteld op 5 pCt van het in de afschrijvingsobjecten oorspronkelijk geïnvesteerd kapitaal. Ingegaan wordt, voor zover nodig, op de Charters van Bretton Woods en Havana, teneinde de transfer-regeling te toetsen aan de belangrijkste internationale normen op dit gebied.

SOMMAIRE.

Dr J. Kaufmann, *Les difficultés que rencontre l'exportation des Pays-Bas vers les Etats Unis.*

L'exportation des Pays-Bas vers les Etats Unis est bien restée en arrière comparativement à celle des autres pays. Les difficultés que rencontre l'exportation vers ces régions sont dues, d'une part, aux droits qui frappent l'importation, d'autre part, à l'étendue du marché. Un examen approfondi pour découvrir le marché le plus approprié est toujours nécessaire. En outre une distribution bien organisée et une coopération étroite sont de la plus grande importance. Il n'y a aucune raison pour que l'exportation de l'industrie néerlandaise vers les Etats Unis, reste en deça de celle des autres pays.

G. Greidanus, *L'accord international du blé pour 1949.*

Le but du nouvel accord du blé est de régler le marché mondial du blé. Le commerce international du blé reste complètement libre. Cet accord ne diffère guère de celui de 1948, exception faite pour les dispositions concernant les quantités, les prix et la durée. On peut dire que cet arrangement est plus avantageux aux pays-producteurs qu'aux pays-consommateurs. L'exécution de l'accord engage la responsabilité de l'International Wheat Council.

E. P. M. Tervooren, *Une nouvelle réglementation en ce qui concerne le transfert des bénéfices et des amortissements de l'Indonésie; aspects internationaux.*

Cette nouvelle réglementation porte exclusivement sur les soi-disant investissements directs et comprend des dispositions sur le transfert des bénéfices et des amortissements. L'auteur compare le règlement de transferts, aux plus importantes normes internationales qui ont été établies en cette matière, dans les chartes de Bretton Woods et de La Havane.

SUMMARIES.

Dr J. Kaufmann, *The main difficulties of exporting Dutch commodities to the United States.*

Dutch exports to the U.S.A. lag appreciably behind those of other countries. Most of the export problems lie in the field of import duties and custom-technicalities and are closely connected with the size of the American market and the demands of the buyers. A careful analysis into the most suitable markets is always required, a well organized distribution system and close cooperation are of the utmost importance. There is no reason why Dutch exporters should not be able to reach the same results as those of other countries.

G. Greidanus, *The international wheat agreement of 1949.*

The object of the new wheat agreement is to regulate the world wheat market. International trade in wheat remains completely free. This agreement shows no fundamental differences — apart from provisions regarding quantities, prices and duration — from the 1948 one. It seems probable that this agreement too will be more to the advantage of producers than of consumers countries. The International Wheat Council plays an important part in the execution of the agreement.

E. P. M. Tervooren, *The new regulation of the transfer of profits and depreciation allowances from Indonesia; international aspects.*

This new regulation only refers to direct investments and includes clauses with respect to the transfer of profits and depreciation allowances. The Bretton Woods and Havana Charters are analyzed to compare the new measures with the most important international standards existing in this field.

MOEILIKHEDEN BIJ DE EXPORT VAN NEDERLAND NAAR DE VERENIGDE STATEN.

Een vergelijking met andere landen leert, dat Nederland aanzienlijk is achtergebleven bij andere landen wat betreft het opvoeren van de uitvoer naar de Verenigde Staten. Hier volgen enige desbetreffende cijfers:

Uitvoer naar de Verenigde Staten.
(in miljoenen dollars)

Land	gem. 1936/38	1947	1948
Verenigd Koninkrijk	173,8	204,9	233,3
Frankrijk	65,0	47,0	72,9
Italië	43,2	43,8	94,2
Noorwegen	21,1	22,1	33,6
België	58,6	58,6	89,2
Nederland	44,9	26,4	43,8
Continentaal Europa	531,8	608,0	799,1

Bron: U.S. Department of Commerce.

Men kan constateren, dat Nederland met Frankrijk tot de minderheid van landen behoort, welke in 1947 nog niet het waardecijfer van vóór de oorlog hadden bereikt. Volgens de Nederlandse statistiek bedroeg de uitvoer zelfs aanzienlijk minder dan hierboven aangegeven, namelijk f 50,9 mln in 1947 en f 73,3 mln in 1948. Het verschil moet vermoedelijk in hoofdzaak worden toegeschreven aan het meetellen in de Amerikaanse cijfers van transitotransacties (zoals ook onlangs bleek bij het bekende dispuut over de uitvoer van lood en aluminium door Nederland naar de Verenigde Staten). Dezelfde fout geldt ook voor de cijfers van enige der andere landen.

In het onderstaande zal worden getracht onder twee hoofden een korte beschrijving te geven van de voornaamste moeilijkheden en problemen inzake de Nederlandse uitvoer, te weten de moeilijkheden op douane- en tarievengebied en andere problemen bij het veroveren van de Amerikaanse markt.

Tenslotte de situatie ten aanzien van enkele bepaalde productengroepen. Wij beperken ons dus tot de moeilijkheden aan de Amerikaanse kant en laten ook buiten beschouwing het probleem van de muntverhouding.

Problemen op douane- en invoerrechtsgebied.

Men kan zeggen, dat sinds de aanvang van het handels-overeenkomstenprogramma van oud-minister Cordell Hull en met name sinds de concessies door de Verenigde Staten gedaan tijdens de tariefonderhandelingen van 1947, het Amerikaanse tarief niet meer zuiver protectionistisch is. Voor grote groepen producten, bijv. talrijke in de voedselsector en bijna alle papierproducten en elektrische apparaten, is het tarief middelmatig tot laag. Uit de voedselgroep kunnen worden geciteerd suikerwerken (invoerrecht 14 pCt), gezoete chocolade (15 pCt), biscuits (10 pCt), vispastei (15 pCt). Strookarton is met 5 pCt belast, stroopapier met 7½ pCt, tekeningen, gravures en dergelijke met 12½ pCt. Het recht op houten meubelen bedraagt 12½ pCt (behalve stoelen: 20 pCt). De meeste elektrische instrumenten en apparaten zijn met 15 pCt belast.

Aan de andere kant zijn er nog grote groepen producten, waarvoor het recht hoog is. Een der voor Nederland belangrijkste daarvan is wel textiel. Toch leert de ervaring van andere landen, dat ook hier een kwaliteitsproduct een hoog recht kan overwinnen.

Van meer belang echter dan het invoerrecht zelf zijn in vele gevallen de talrijke non-tarifaire moeilijkheden, die de buitenlandse exporteur en zijn Amerikaanse afnemer moeten overwinnen. In de eerste plaats kan worden genoemd de bepaling van de waarde, waarover het recht wordt berekend. De huidige Amerikaanse wet komt hierop neer, dat als regel wordt genomen de groothandelswaarde in het land van uitvoer, waartegen het desbetreffende product aan alle binnenlandse afnemers vrijelijk te koop

wordt aangeboden. Dit, betekent, dat gewoonlijk in al die talrijke gevallen, waarin een product via een alleenverteenwoordiger of met speciale kortingen voor de groothandel wordt verkocht, niet de groothandelsprijs (die dan niet meer vrijelijk voor alle kopers geldt), doch de uiteraard veel hogere kleinhandelsprijs wordt genomen als basis voor de waardebepaling. In sommige gevallen, bijv. voor koolteerproducten, is zelfs de Amerikaanse-prijs uitgangspunt voor de rechtenheffing. Dit geschiedde veelal bij wijze van represaille tegen goedkope invoeren uit Duitsland en Japan. Het euvel van de „American value” zal verdwijnen na aanneming van het I.T.O.-Charter en aanpassing van de Amerikaanse wetgeving daaraan. Immers, het I.T.O.-Charter zegt, dat de waardering voor douane-doelinden niet gebaseerd mag zijn op de waarde van „merchandise of national origin”. Verder mag men ook hopen, dat de huidige veelal grote vertraging en onzekerheid veroorzakende onderzoekingspraktijken van de Amerikaanse douane na aanneming van het I.T.O.-Charter zullen verdwijnen of althans verminderen. Aan de andere kant moet men moeilijkheden verwachten van de definitie, door het I.T.O.-Charter gegeven van het begrip „actual value” (waarop de douanewaardering gebaseerd dient te zijn). De „actual value” namelijk is de prijs, waartegen, op een tijd en plaats bepaald door de wetgeving van het land van invoer, en volgens het normale handelsgebruik, goederen gelijk of gelijksoortig aan de geïmporteerde, worden verkocht of ten verkoop aangeboden onder volledig concurrerende omstandigheden. Dit betekent, dat in het hierboven geciteerde geval van de alleenverteenwoordiger de „actual value” niet behoef te worden genomen. Dat in zodanig geval „the nearest ascertainable equivalent” van de „actual value” moet worden genomen, is slechts magere troost. Een interpretatieve aantekening bij de onderhavige bepaling van het Handvest zegt uitdrukkelijk, dat prijzen na aftrek van speciale kortingen beperkt tot alleenverteenwoordigers, buiten het begrip „volledig concurrerende omstandigheden” vallen.

Ook wat betreft de vraag, onder welk artikel van het tarief een bepaald goed moet worden geclassificeerd, stelt de Amerikaanse douane de handel vaak voor problemen. Dit is een gevolg enerzijds van de gedecentraliseerde structuur van het Amerikaanse douane-apparaat, waarbij elk douanekantoor zijn eigen relatief zelfstandige „appraisers” heeft, en anderzijds van het feit, dat men in de Verenigde Staten een aparte rechtsprocedure voor douanekwesties heeft (namelijk in het Customs Court en in het Court of Customs and Patents Appeals), waardoor het gemakkelijk is in beroep te treden tegen een beslissing van de douane en derhalve er voortdurend herzieningen, gebaseerd op rechtsuitspraken, in de classificatie van bepaalde producten plaatsvinden. Er zij echter met nadruk op gewezen, dat het op een bepaald ogenblik steeds mogelijk is van het Bureau of Customs te Washington, D.C., dat het toezicht heeft op alle douanekantoren, een autoritatie uitspraak te verkrijgen inzake de classificatie van een bepaald product.

De huidige Amerikaanse wetsbepalingen inzake merken van oorsprong, zijn betrekkelijk soepel. Ontheffing van de verplichting tot merking is bijv. mogelijk indien de merking een economisch prohibitieve uitgave zou veroorzaken. Behalve de douanebepalingen in engere zin, gebaseerd op de Tariff Act, bestaan er allerlei bepalingen voor afzonderlijke producten, in de eerste plaats de Food, Drug and Cosmetics Act. Deze wet bevat allerlei vrij strenge voorschriften inzake de producten, die blijkens de naam van de wet er onder vallen. Deze voorschriften gelden gelijkelijk voor het binnenlandse en het geïmporteerde product. In feite worden echter alle ingevoerde goederen door bij de douane gedetacheerde ambtenaren van de Food and Drug Administration geïnspecteerd, terwijl tegen de binnenlandse producten eerst een actie wordt ondernomen, wanneer een overtreding ter kennis komt van de Food and

Drug Administration en haar in verhouding tot de miljoenen goederen klein aantal inspecteurs. Met name wat betreft de verpakking is de wet zeer streng. De verpakking mag niet de indruk geven, dat er méér in zit dan in werkelijkheid. Ook de beschrijving van het product op de verpakking moet nauwkeurig overeenkomen met de inhoud. Zo is het zelfs niet geoorloofd, dat op het etiket van een pot kersenjam ook andere vruchten dan kersen zijn afgebeeld, zelfs terwijl duidelijk is aangeduid, dat de inhoud kersenjam is. Vleesproducten zijn ten dele behalve aan de Food and Drug Act ook aan de „Imported Meat Act” onderworpen.

Andere problemen van de Amerikaanse markt.

De grootheid van de markt en de hoge en speciale eisen van de Amerikaanse afnemer kunnen als de hoofdoorzaken van de moeilijkheden van de buitenlandse exporteur worden beschouwd. Eigenlijk is er niet één Amerikaanse markt, maar een gehele reeks markten, elk met hun eigen kenmerken. Juist voor een fabrikant of exporteur met beperkte leveringsmogelijkheden is het daarom van belang een afzetgebied te vinden, dat aan zijn capaciteit is aangepast. Ook indien men de uitvoer van een bepaald product van de grond af moet opbouwen, is het in het algemeen aan te bevelen te beginnen met een geographisch beperkte markt. Tot dusverre heeft de Europese export zich bijna geheel op New York geconcentreerd. Zonder het belang van New York te onderschatten (een markt van circa negen miljoen inwoners met relatief hoog inkomen en bezoekende inkopers uit het gehele land), kan worden gewezen op de groeiende betekenis van staten als Texas en Californië en de grote koopkracht van het Midden-Westen, waar de landbouwende bevolking een ongekeerde welvaart meemaakt.

Kan een exporteur niet voldoende leveren, dan leidt dit veelal tot verbreking van de relatie. Hetzelfde geldt voor onregelmatige aanvoer. Daarom is het voor talrijke consumptiegoederen onontbeerlijk, dat voorraden in de Verenigde Staten worden aangehouden, waaruit onmiddellijk kan worden geleverd. Desgewenst kunnen zodanige voorraden „in bond” worden gehouden, zodat betaling van invoerrechten eerst behoeft te geschieden bij levering aan de afnemer.

Aantrekkelijk uiterlijk en goede tot uitstekende kwaliteit zijn voor de meeste geïmporteerde consumptiegoederen conditio sine qua non. Dat de prijs concurrerend moet zijn, spreekt van zelf. Een moeilijkheid is hierbij het hoge opslagpercentage („mark-up”), veelal 100 pCt, dat door de kleinhandel op artikelen met een luxe karakter wordt genomen.

Een goed georganiseerd distributie-apparaat, aansluitend bij de zoeven aangehaalde geographische marktsituatie, is voorts van het grootste belang. De distributie is namelijk een der zwakste aspecten van de huidige Nederlandse export. Vele importeurs in New York zijn niet in staat de rest van het land of zelfs maar een gedeelte van die rest behoorlijk te bewerken. Omgekeerd kan men constateren, dat voor die Nederlandse producten, waarvoor wél een behoorlijke distributie is opgebouwd (bijv. bloembollen, bier), aanzienlijke successen zijn geboekt. Dit brengt ons tevens op het vraagstuk van de publiciteit. Dat men zonder publiciteit met de meeste consumptiegoederen niet ver komt, is algemeen bekend. Minder bekend is echter, dat het met name voor nieuwe producten (d.w.z. nieuw voor de Amerikaanse markt) nauwelijks zin heeft publiciteit te beginnen zonder een nauwkeurig onderzoek naar de soort, plaats en omvang daarvan. Om een voorbeeld te geven: indien een nieuw product voorlopig in slechts betrekkelijk kleine hoeveelheden kan worden geleverd, en men verkeert nog in onzekerheid over de geographische ligging van de markt binnen de Verenigde Staten, zal het zin hebben te beginnen met een bescheiden reclame in een vakblad. De moeilijke keuze tussen dagblad-, week-

blad-, radio-, point-of-sale- of andere publiciteit, of een combinatie daarvan, zal in vele gevallen met een markt-onderzoek- of publiciteitsbureau moeten worden besproken. Deze laatste kunnen soms met vrij grote zekerheid de resultaten van een reclamecampagne voorspellen.

Wat betreft de betalingsvoorwaarden zij opgemerkt, dat vele grotere afnemers bezwaar maken tegen betaling per accreditief. Dit is natuurlijk een moeilijk punt, dat van geval tot geval moet worden bezien, doch het is van belang, dat de Europese exporteur zoveel mogelijk met dit soort gevoeligheden rekening houdt.

Er zijn tenslotte twee hoofdbezwaren van algemene aard, welke men veelal hoort aanvoeren tegen export naar de Verenigde Staten of althans tegen specialisatie op de Amerikaanse markt, te weten het gevaar van wegvallen of vermindering van de afzet in tijden van neergaande conjunctuur, en het risico, dat een Amerikaanse industrie, welke door de buitenlandse concurrentie wordt bedreigd, er in slaagt beschermende rechten te doen instellen. Wat betreft de conjunctuur kan worden opgemerkt, dat zelfs in tijden van depressie het volume aan geïmporteerde goederen omvangrijk blijft. Dit betekent in principe, dat gedurende een depressie de geïmporteerde producten veel meer met elkaar concurreren dan met het Amerikaanse product. Verder zal een depressie in de Verenigde Staten, althans indien van ernstige omvang, als regel gepaard gaan met een soortgelijke toestand in Europa en de rest van de wereld.

Amerikaanse industrieën of landbouwbedrijven, welke represailles wensen tegen concurrerende invoeren, vinden bij de Overheid steeds minder gehoor. Tot dusverre zijn alle (overigens niet talrijke) verzoeken tot intrekking van tariefconcessies op grond van de „escape clause” in het General Agreement on Tariffs and Trade door de Overheid afgewezen. Een typisch voorbeeld is dat van de Waltham Watch Company welke zich op het ogenblik in grote moeilijkheden bevindt, toe te schrijven in de eerste plaats aan haar beleid. Ondanks actieve steun van een aantal leden van het Congres is geen enkele maatregel tegen de invoer van Zwitserse horloges genomen. Tenslotte is er een groeiend bewustzijn, met name ook bij het bedrijfsleven, dat het onmogelijk zal zijn na afloop van het Marshall-plan de export naar Europa op het huidige niveau te handhaven, tenzij men Europa in de gelegenheid stelt dollars te verdienen door export. Wel kan men zeggen, dat het in het algemeen aanbeveling verdient producten te exporteren, die qua soort of kwaliteit niet of weinig concurreren met Amerikaanse producten. Dit is uiteraard niet alleen uit een oogpunt van eventuele represailles, maar ook uit een marktoogpunt de meest gunstige constellatie. Wijkt een geïmporteed product slechts weinig af van het Amerikaanse product en is de concurrentie voor het laatste voelbaar, dan dreigt het gevaar, dat de Amerikaanse fabrikant het geïmporteerde product gaat nabaken. Ook daarom verdient, waar mogelijk, patentering of registratie van handelsmerk aanbeveling. Wat betreft het gebruik van geographische namen als handelsmerk is een moeilijkheid, dat deze alleen voor registratie in aanmerking komen indien het desbetreffende product uitsluitend in de plaats of strêek in kwestie wordt vervaardigd. Daarom is het niet mogelijk te verhinderen, dat in Wisconsin gemaakte kaas als „Edam Cheese” of als „Gouda Cheese” in de handel wordt gebracht.

Slotopmerkingen.

Het bovenstaande is weinig meer dan een opsomming van moeilijkheden zonder aanduiding der therapie. Daar echter het juist formuleren van een probleem veelal reeds de halve weg naar de oplossing is, kan men zeggen, dat in het onderhavige geval een zo volledig mogelijk inzicht in de struikelblokken en complicaties verbonden aan export naar de Verenigde Staten, de weg wijst naar omzeiling der klippen. In sommige gevallen zal gecombineerd op-

treden van Nederlandse exporteurs of fabrikanten gunstige resultaten kunnen afwerpen. Dergelijke combinaties kunnen zich met verschillende onderwerpen of groepen van onderwerpen bezig houden, bijv. marktonderzoek, publiciteit, export naar de Verenigde Staten, distributie in de Verenigde Staten. Er zullen ook producten zijn, waarvoor geen enkele vorm van gecombineerd optreden mogelijk is. Indien een-fabrikantencombinatie de productie kan standaardiseren, kan dit het voordeel hebben, dat de grotere totale productie der gezamenlijke fabrikanten goed verkoopbaar is in tegenstelling tot de kleine hoeveelheden, die elk hunner van een bepaald gewild artikel zou kunnen maken. Een typisch voorbeeld van een dergelijke situatie is vermoedelijk speelgoed, waarvoor de Amerikaanse markt grote mogelijkheden biedt. Haast is echter geboden, gezien de langzamerhand weer toenemende Duitse export op dit terrein.

Concluderend kan men vaststellen, dat er geen enkele reden is waarom het Nederlandse bedrijfsleven zou onderdoen voor dat van andere landen, wat betreft de export naar de Verenigde Staten. Een zeer aanzienlijke uitbreiding van die export is immers een onmisbare voorwaarde voor het slagen van het Marshall-plan en mitsdien voor de bloei van het bedrijfsleven.

Washington D. C., 19 April 1949.

Dr J. KAUFMANN.

DE INTERNATIONALE TARWE-OVEREENKOMST VAN 1949.

Op 23 Maart 1949 werd er te Washington voor de tweede maal na de oorlog een internationale Tarwe-overeenkomst getekend. Bij deze overeenkomst verbonden zich 37 importlanden om gedurende een periode van vier jaar bepaalde vastgestelde hoeveelheden tarwe van de vijf aan de overeenkomst deelnemende exportlanden (Verenigde Staten, Canada, Australië, Frankrijk en Uruguay) af te nemen tegen een prijs, gelegen tussen twee prijsgrenzen. De maximumprijs is voor alle jaren gesteld op \$ 1,80 per bushel, terwijl de minimumprijs gedurende de vier jaren achtereenvolgens \$ 1,50, \$ 1,40, \$ 1,30 en \$ 1,20 per bushel zal bedragen. Het voornaamste doel van deze overeenkomst is de wereldtarwemarkt te regelen of, zoals het in de preambule van de overeenkomst zelf heet „to overcome the serious hardship caused to producers and consumers by burdensome surpluses and critical shortages of wheat”. De internationale tarwehandel blijft echter geheel vrij. Zolang de wereldmarktprijs zich tussen de minimum- en maximum-prijsgrens beweegt, zijn de importlanden ook niet verplicht hun „garanteed purchase” van de exportlanden af te nemen. Slechts wanneer de wereldmarktprijs in een bepaald jaar daalt beneden de voor dat jaar geldende minimumprijs, kunnen de exportlanden verlangen, dat de importlanden hun „garanteed purchase” tegen de minimumprijs van hen afnemen. En zodra de wereldmarktprijs zich boven de maximumprijs van \$ 1,80 beweegt, kunnen de importlanden eisen, dat de exportlanden hun „garanteed sales” tegen de maximumprijs aan hen leveren¹⁾. Een Internationale Tarweraad, waarin de aan de overeenkomst deelnemende import- en exportlanden tezamen een gelijk stemrecht krijgen²⁾, zal gedurende de duur van de overeenkomst de administratieve taak op zich nemen en voor de naleving van de overeenkomst zorgdragen.

De voorgeschiedenis van deze „Wheat Agreement” is lang. Reeds sinds het begin der dertiger jaren zijn de

¹⁾ De som van de „garanteed sales” is gelijk aan de som van de „garanteed purchases”.

²⁾ In die zin, dat het stemrecht van ieder land evenredig is aan zijn „garanteed purchase” of zijn „garanteed sale”. De F.A.O., de I.T.O., de Interim Coördinerende Commissie voor Internationale Goederenregelingen en eventuele andere intergouvernementele organisaties zullen ook zitting hebben in de Tarweraad, doch zonder stemrecht.

landen doende om tot een heilzame en effectieve regeling van de wereldtarwemarkt te komen. Tarwe is het belangrijkste agrarische product in de internationale handel en het mag als bekend worden verondersteld, dat een slechte toestand op de internationale tarwemarkt zijn weerslag heeft op de gehele wereldmarkt van stapelproducten. Het pogen van de respectieve landen om zich langs de weg van onderling overleg te vrijwaren tegen ongewenste onregelmatigheden in de internationale tarwehandel, moet men dan ook ten zeerste toejuichen. De eerste intergouvernementele tarwe-overeenkomst kwam tot stand in 1933, maar liep op een mislukking uit. Sindsdien heeft het mede door het uitbreken van de oorlog tot 1948 geduurd, voordat er een nieuwe tarweregeling tot stand kwam. Het klimaat voor de overeenkomst van 1948 was gunstig. De tarweprijzen op de wereldmarkt waren hoog (hoger dan \$ 3 per bushel op het einde van 1947) en de importlanden waren er dan ook graag voor te vinden om voor een periode van vijf jaar in te tekenen op een tarwe-overeenkomst, die geen hogere prijs dan \$ 2 per bushel toeliet. Aan de andere kant voorzagen de exportlanden, dat het hoge prijspeil op de wereldmarkt slechts van tijdelijke aard zou zijn en waren ook zij bereid aan een tarwe-overeenkomst met een maximumprijs van \$ 2 deel te nemen. De tarwe-overeenkomst van 1948 kwam dan ook zonder ernstige moeilijkheden tot stand³⁾ (6 Maart 1948 te Washington geparafeerd). Door het uitblijven van de ratificatie van een aantal landen, waaronder die van de Verenigde Staten, is deze overeenkomst echter niet in werking getreden. Waar er thans eindeloze beraadslagingen nodig zijn geweest om tot een nieuwe regeling tussen de in- en uitvoerlanden te geraken, zullen de gedelegeerden van de Verenigde Staten de misstap van hun land van het vorig jaar wel ten zeerste hebben betreurd.

Daar de overeenkomst van 1948 als basis heeft gediend voor de nieuwe regeling, willen we hieronder de tarwe-overeenkomst van 1949 eerst met die van 1948 vergelijken.

Vergelijking van de tarwe-overeenkomst van 1949 met die van 1948.

We geven eerst twee tabellen:

TABEL I.

Tarwe-exporten van de belangrijkste exportlanden.
(× 1.000 metr. ton)

Land	1934—1938 gemiddeld	1947—1948	Gegarandeerde jaarlijkse export onder de tarwe- overeenkomst van 1948	Gegarandeerde jaarlijkse export onder de tarwe- overeenkomst van 1949
Ver. Staten	870	13.196	5.035	4.574
Canada	4.814	5.581	6.260	5.527
Australië	2.910	2.821	2.313	2.177
Rusland	544	967	—	—
Argentinië	3.318	2.774	—	—
Frankrijk	—190 ¹⁾	—1.767 ¹⁾	—	90
Uruguay	n.b.	— 55 ¹⁾	—	50
Totaal	12.456	25.339	13.608	12.418

¹⁾ Frankrijk en Uruguay waren in de betreffende jaren importland. De vermelde hoeveelheden zijn in de totaalstelling veronachtzaamd.

n.b. = niet bekend.

Uit de tweede tabel blijkt, dat vrij veel invoerlanden de hoeveelheid, waarvoor zij zich garant stellen, hebben verminderd. Het aantal der invoerlanden is evenwel toegenomen van 33 tot 37. Terwijl Tsjecho-Slowakije en Polen niet meer deelnemen en Frankrijk niet meer tot de importlanden behoort, zien we de volgende nieuwelingen:

²⁾ Dit neemt niet weg, dat de tarweconferentie te Londen een jaar eerder (Maart 1947) nog geen resultaat boekte.

TABEL II.

Tarwe-importen van de deelnemende importlanden.

(× 1.000 metr. ton)

Land	1934—1938 gemiddeld	1947-1948	Gegarandeerde jaarlijkse import onder de tarwe- overeenkomst van 1948	Gegarandeerde jaarlijkse import onder de tarwe- overeenkomst van 1949
Oostenrijk	400	608	510	300
België	1.190	542	650	550
Bolivia	n.b.	32	—	75
Brazilië	—	581	525	360
Ceylon	n.b.	268	—	80
China	218	113	400	200
Columbia	g.	50	60	20
Cuba	n.b.	179	225	202
Tsjechoslowakije	— 100 ¹⁾	14	30	—
Denemarken	430	29	40	44
Ecuador	n.b.	n.b.	30	30
Egypte	27	n.b.	190	190
Frankrijk	190	1.767	975	—
Griekenland	450	659	510	428
India	— 163 ¹⁾	1.288 ²⁾	750	1.042
Ierland	408	299	360	275
Israël	n.b.	—	—	100
Italië	580	2.223	1.000	1.100
Libanon	n.b.	n.b.	75	65
Mexico	n.b.	296	230	170
Nederland	660	765	835	700
Nieuw-Zeeland	54	123	150	125
Noorwegen	340	181	205	210
Paraguay	n.b.	17	—	60
Peru	163	175	110	200
Philippijnen	n.b.	146	140	196
Polen	— 430 ¹⁾	83	30	—
Portugal	g.	272	120	120
Unie v. Zd.-Afrika	g.	30	175	300
Zweden	—	137	75	75
Zwitserland	— 470	386	200	175
Ver. Koninkrijk (Engeland)	5.658	5.374	4.897	4.819
Venezuela	n.b.	98	60	90
Overige invoer- landen	n.b.	n.b.	51	117
Totaal	11.238	16.735	13.608	12.418

¹⁾ Deze landen waren vóór de oorlog exportland van de vermelde hoeveelheden. De betreffende hoeveelheden zijn in de totaal-telling veronachtzaamd.

²⁾ Met inbegrip van Pakistan.

Bronnen: F.A.O. Commodity Series No. 1 Wheat (March 1947).
F.A.O. Food and Agricultural Statistics, Monthly bulletin,
Jan./Febr. 1949.

n.b. = niet bekend.

g. = gering.

Bolivia, Paraguay, Ceylon en de nieuwe staat Israël⁴⁾. De totale hoeveelheid tarwe, die onder de bepalingen van deze tarwe-overeenkomst valt, is echter teruggelopen tot 12,4 mln ton. Uit de tabellen blijkt, dat dit iets minder is dan de helft van de totale hoeveelheid tarwe, die tegenwoordig jaarlijks in de internationale handel wordt gebracht.

Van de exportlanden doen Rusland — 's wereld tweede tarweproducent⁵⁾ — en Argentinië niet mee. Beide landen namen wel deel aan de voorbereidende conferentie te Washington, doch Argentinië trok zich terug, omdat het geen genoegen kon nemen met de overeengekomen prijzen, en Rusland nam tenslotte geen deel, omdat het slechts voor een geringere hoeveelheid kon intekenen dan het graag wenste (nl. 50 mln bushel in plaats van 100 mln bushel). Daarentegen hebben zich twee andere landen voor geringe hoeveelheden als exporteur gemeld, nl. Frankrijk en Uruguay. Van Frankrijk is dit zeer opvallend, daar dit land aan de tarwe-overeenkomst van 1948 als importland wilde deelnemen en liefst inschreef voor een hoeveelheid van 975.000 ton!

Opvallend is ook weer de geringe hoeveelheid, die de Verenigde Staten onder vigueur van de tarweregeling

⁴⁾ Doordat wij enkele zeer kleine deelnemers hebben samengevat onder het hoofd „Overige invoerlanden”, blijkt niet, dat El Salvador, Nicaragua, Panama en Saoedi Arabië ook nieuw toetreders zijn in tegenstelling tot Afghanistan, dat thans niet meer deelneemt.

⁵⁾ Ruslands tarweproductie bedroeg in 1948 1.025 mln bushel, die van de Verenigde Staten 1.288 mln bushel (1 bushel tarwe = 27,2 kg).

wensen te exporteren, nl. ruim 4½ mln ton, terwijl dit land de laatste jaren een potentiële exporteur was van 11 à 13 mln ton! Dit hangt evenwel samen met de tarwebehoefte van de door de Verenigde Staten in Europa en Oost-Azië bezette gebieden, naar welke landen de Amerikanen hun tarweverscheppingen klaarblijkelijk voor willen laten gaan. Ten aanzien van dit punt is dan ook weer in de tarwe-overeenkomst vastgelegd, dat bij een misoogst in de Verenigde Staten de leveranties aan de bezette Amerikaanse gebieden voorrang zullen mogen hebben op de leveranties onder de tarwe-overeenkomst vallende, zonder dat dit de Verenigde Staten als contractbreuk zal kunnen worden aangewreven.

Enkele aspecten van de nieuwe tarweregeling.

De technische opzet van de tarwe-overeenkomst van 1948 was zeer goed en nog volkomen bruikbaar voor een nieuwe regeling. Dit blijkt o.a. hieruit, dat de nieuwe overeenkomst — uitgezonderd de bepalingen omtrent hoeveelheden, prijs en tijdsduur — niet wezenlijk van de vorige verschilt. De staten behoeften het dus slechts eens te worden over deze drie fundamentele punten — waarvan de prijs verreweg het belangrijkste was — en de nieuwe overeenkomst stond in de grondverf. De prijs op de wereldmarkt lag, vóórdat de Tarweconferentie te Washington begon, op het peil van \$ 2,24 per bushel (beurs van Chicago, 22 Januari 1949). Deze prijs vormde dus min of meer een uitgangspunt. Nu komt het ons voor, dat men zowel van de zijde van de importlanden (met het Verenigd Koninkrijk als voornaamste representant) als van de zijde van de exportlanden (waarvan de Verenigde Staten, Canada en Australië de belangrijkste zijn) te veel energie heeft verspild aan de hoogte van de maximumprijs, terwijl toch eerder een prijsdaling kan worden verwacht waardoor de minimumprijsgrens resp. grenzen van veel meer belang zijn. De hardnekkige houding van Engeland heeft ons inziens niet veel succes opgeleverd, want we kunnen op de volgende ongunstige resultaten wijzen:

a. de maximumprijs is \$ 0,20 naar beneden gebracht, doch de minimumprijzen zijn dezelfde als die in de overeenkomst van 1948. Wanneer de tarwe-overeenkomst evenwel het vorig jaar reeds van kracht zou zijn geworden, zou de minimumprijs het komende seizoen reeds \$ 0,10 lager zijn geweest. Voor de importlanden had dit op de conferentie te Washington een sterk argument, moeten zijn om voor het eerste jaar met een minimumprijs van \$ 1,40 te starten;

b. de duur van de overeenkomst is 1 jaar korter dan de duur van de tarwe-overeenkomst van 1948. Daarmee wordt het effect van de stabiliserende werking op de wereldmarkt verkleind;

c. Engeland heeft uiteindelijk zijn fiat gegeven aan een maximumprijs van \$ 1,80, maar heeft niet weten gedaan te krijgen, dat deze prijs ook zal gelden voor de even te voren bereikte overeenstemming in het Canadees-Engelse tarwecontract. Dit contract, dat in de zomer van 1946 voor een periode van 4 jaar werd aangegaan, noteert voor het komende seizoen een prijs van \$ 2 voor een hoeveelheid van ca 140 mln bushel. Weliswaar geldt deze prijs slechts voor één seizoen, doch daardoor krijgt de maximumprijs van \$ 1,80 in de tarwe-overeenkomst het eerste jaar voor Engeland nog minder betekenis (Engelands „guaranteed purchase” bedraagt 177 mln bushel).

Het kan niet worden ontkend, dat ook deze tarweregeling meer in het voordeel van de producenten dan van de consumentenlanden is. In de achter ons liggende jaren waren de prijzen van tarwe op de wereldmarkt hoog en de importlanden hebben gedurende minstens twee jaren, nl. in 1947/48 en in 1948/49, belangrijk hogere bedragen voor hun tarwe-aankopen moeten besteden dan wanneer de tarwe-overeenkomst, waarvoor in die jaren reeds overleg werd gepleegd, toen al in werking zou zijn getreden. Doch thans, nu het vrijwel zeker is, dat de wereld-

marktprijs op weg is naar een lager niveau, komt men tot een accoord, waarbij wordt voorkomen, dat de consumentenlanden van eventuele lage prijzen ten volle zullen profiteren.

Nederland heeft op de tarwe-overeenkomst van 1949 ingetekend voor een hoeveelheid van 700.000 ton, waarvan 75.000 ton bedoeld is voor de voorziening van Indonesië. Het vorig jaar tekende Nederland voor 835.000 ton, waarbij inbegrepen 85.000 ton voor onze overzeese gebiedsdelen. In een beschouwing naar aanleiding van de tarwe-overeenkomst van 1948⁶⁾, merkten wij op, dat wij de „guaranteed purchase” van 750.000 ton voor ons land rijkelijk hoog achtten en commercieel feitelijk niet verantwoord. Het standpunt van onze Regering neigt thans blijkbaar ook in deze richting.

Algemene opmerkingen.

Afgezien van het bepaalde omtrent prijzen, hoeveelheden en tijdsduur komt deze tarwe-overeenkomst in grote lijnen overeen met de regeling in 1948. We zullen er daarom niet in extenso op ingaan⁷⁾. Toch komt het ons voor, dat de nadere bepalingen in deze overeenkomst niet zo goed „afgewerkt” zijn als bij haar voorgangster. Zo is slechts bepaald, dat de exportlanden zowel als de importlanden redelijke voorraden zullen aanleggen, teneinde een soepele uitvoering van de overeenkomst te waarborgen. Enige verplichting tot het aanleggen van zgn. „buffer stocks” in tijden van extreme prijsdaling houdt deze algemeen geredigeerde bepaling niet in. Wel zal de Tarweraad nagaan, in hoeverre de leden aan deze verplichting tot voorraadhouding hebben voldaan, indien zij zich tot de Raad wenden, omdat zij tengevolge van bijzondere omstandigheden de gegarandeerde hoeveelheid tarwe niet meer kunnen leveren resp. afnemen.

Ook enige verwijzing naar de mogelijkheid van speciale goedkope exporten naar behoeftige landen ontbreekt. Toch is deze kwestie belangrijk. Aangenomen kan worden, dat de Verenigde Staten er prijs op stellen om ook in de landbouw een toestand van „full employment” te handhaven en dat zij er niets meer voor voelen om tot het régime van productie-inkrimping van vóór de oorlog terug te keren. Indien zij in de toekomst de landbouw financieel te hulp moeten komen, zullen zij bij wijze van spreken liever een dubbele hoeveelheid blijven produceren en deze tegen de halve prijs afzetten dan dat zij de helft produceren en voor deze hoeveelheid de volle prijs maken. Gezien dit feit is het enigszins verwonderlijk, dat geen enkel spoor van de gedachte aan goedkope afzet van surplushoeveelheden in deze tarwe-overeenkomst is terug te vinden.

Evenmin bevat de tarwe-overeenkomst een bepaling, die voorziet in een geleidelijke verschuiving van de productie naar de meest efficiënte en economische productiegebieden, zonder daarbij ernstige economische en sociale dislocaties in bepaalde landen te veroorzaken. Art. 63c van het handvest van de I.T.O. schrijft dit voor aan een regelende goederenovereenkomst, zoals de tarwe-overeenkomst er een is. Op dit punt bestaat er bijgevolg geen overeenstemming tussen deze tarweregeling en het handvest van Havana.

Tot besluit willen wij nog enkele woorden wijden aan de functie van de Internationale Tarweraad (International Wheat Council). Bij de uitvoering van de overeenkomst is voor deze Raad een zware en verantwoordelijke taak weggelegd, hetgeen ditmaal des te meer spreekt, nu de tarwe-overeenkomst pas na zeer moeilijke onderhandelingen tot stand is gekomen. Het ligt daardoor voor de hand, dat het pad van de Tarweraad lang niet altijd over rozen zal gaan. Wij geven de volgende opsomming van zijn taak:

a. de Tarweraad zal alle verschepingen, onder de tarwe-overeenkomst vallende, administreren;

b. periodiek, bijv. wekelijks, de import- en exportlanden er van op de hoogte houden in hoeverre zij reeds aan hun verplichtingen hebben voldaan⁸⁾;

c. indien een importland moeilijkheden ondervindt om een exportpartner te vinden, zal de Raad dit land op verzoek de helpende hand bieden. Indien het dan blijkt, dat er tussen de betrokken landen tot dusver geen commerciële betrekkingen hebben bestaan en er moeilijkheden worden betaald, zal de Tarweraad een bindende beslissing nemen. Uiteraard geldt deze bepaling op analoge wijze, indien een exportland voor de omgekeerde moeilijkheden komt te staan;

d. de exportlanden mogen hun verplichtingen gedeeltelijk nakomen door bloem in de plaats van tarwe te leveren. Hierbij is 72 ton bloem gelijkgesteld met 100 ton tarwe. Het staat de exportlanden echter niet vrij in onbepaalde mate bloem te leveren. Op dit punt zullen de betrokken partijen bij iedere individuele transactie een regeling moeten treffen. Wanneer zich onenigheden voordoen bij de vaststelling van deze hoeveelheid dan wel over de hoogte van de prijs van de bloem, zal weer de Raad in laatste instantie de beslissing nemen;

e. eveneens zal de Raad regelend optreden, indien het blijkt, dat één van de leden door overmacht niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de exportlanden is hierbij gedacht aan een slechte oogst en bij de importlanden aan betalingsbalansmoeilijkheden. De mogelijkheid bestaat dan, dat één van de overige export- resp. importlanden de taak van de uitvaller vrijwillig overneemt en anders zullen — als het een exportland betreft — de rechten van de importlanden evenredig worden verminderd en — als het een importland aangaat — analoog die van de exportlanden;

f. de mogelijkheid is zelfs vastgelegd, dat een invoerland in een noodtoestand komt te verkeren en additionele importen boven zijn „guaranteed purchase” nodig heeft. De Raad zal dan trachten hierin te voorzien door evenredige vermindering van de rechten der overige invoerlanden of op een andere wijze;

g. tenslotte zal de Raad een ontvangstcentrum voor klachten zijn.

In alle gevallen van meningsverschil zal de Raad uitspraak doen, terwijl de landen, die aan de tarwe-overeenkomst deelnemen, zich verbinden zich aan de uitspraken van de Raad te onderwerpen. Een dergelijke steun heeft de Raad ook wel nodig, dunkt ons.

Conclusie.

Indien deze tarwe-overeenkomst binnen de gestelde tijd, d.w.z. vóór 1 Juli 1949, door de deelnemende staten wordt geratificeerd, is zij de eerste intergouvernementele goederenovereenkomst, die na de oorlog van kracht wordt. Zij is geen eenzijdige producentenafpraak, doch een gezamenlijk pogen van zowel producenten- als consumentenlanden om orde te scheppen op een belangrijk gebied van de wereldmarkt van stapelproducten. Uit dien hoofde moeten we aan deze eerste stap grote betekenis hechten en is het te betreuren, dat de voorbereidende beraadslagingen op de Tarweraad, die te Washing-ton zo moedlijken en soms zelfs pijnlijk waren. Het devies van de F.A.O. „commodity agreements should contribute toward stabili-

⁶⁾ Men moet dit als volgt zien: zolang de tarweprijzen zich op de wereldmarkt tussen de maximum- en minimumprijs bewegen, hebben de import- en exportlanden geen verplichtingen. Toch legt de Tarweraad ook in dat geval de hoeveelheden tarwe vast, die de exportlanden ieder jaar aan de importlanden leveren (indien tegen een prijs tussen de maximum- en minimumprijs). Wanneer dan in een bepaald jaar de wereldmarktprijs boven de maximumprijs stijgt en één van de importlanden zich tot de Tarweraad wendt, omdat het zijn „guaranteed purchase” nog niet volledig heeft ontvangen, kan de Raad in zijn administratie nagaan, welk exportland (of landen) dat jaar zijn „guaranteed sale” nog niet volledig heeft geleverd en het importland dus naar deze leverancier verwijzen. Op dezelfde wijze, doch omgekeerd, bij daling van de wereldmarktprijs beneden de minimumprijs.

⁷⁾ Zie mijn artikel „Enkele opmerkingen over de Internationale Tarwe-overeenkomst” in „E.-S.B.” van 14 Juli 1948.

⁸⁾ Men zie hiervoor mijn bovengenoemd artikel in „E.-S.B.” van 14 Juli 1948.

zation of agricultural prices at a level fair to producers and consumers alike" schijnt niet gemakkelijk aanvaardbaar en tegelijk uitvoerbaar te zijn. Het woord is echter aan de toekomst.

's-Gravenhage.

G. GREIDANUS.

DE NIEUWE REGELING INZAKE TRANSFER VAN WINSTEN EN AFSCHRIJVINGEN UIT INDONESIË.

INTERNATIONALE ASPECTEN.

Inhoud der nieuwe regeling.

De nieuwe door het Deviezeninstituut voor Indonesië bekend gemaakte transferregeling, omtrent welke voorgeschiedenis in een vorig artikel het een en ander werd gezegd¹⁾, heeft uitsluitend betrekking op zgn. directe investeringen. Onder directe buitenlandse investeringen worden verstaan risicodragende investeringen van een buitenlandse ondernemer of ondernemersgroep in een al dan niet eigen rechtspersoonlijkheid bezittend bedrijf in Indonesië, beheerst door de investeerder(sgroep). Onder directe buitenlandse investeringen worden derhalve niet verstaan de aankoop van aandelen in binnenlandse vennootschappen door afzonderlijke individuele beleggers in het buitenland en de vaste rentedragende buitenlandse investeringen. Deze onderscheiding komt overeen met een thans gebruikelijke indeling der buitenlandse investeringen²⁾.

De nieuwe transferregeling bevat in de eerste plaats bepalingen omtrent de transfer van winst. Aangezien de na-oorlogse credietafspraken met Nederland een periode betreffen, welke begint op 1 Augustus 1946, geldt de algemene bepaling, dat winsten, welke voor transfer in aanmerking komen, boekjaren moeten betreffen geopend op of na 1 Augustus 1946. Aangezien vóór die tijd het bedrijfsleven niet of nauwelijks op gang was gekomen, stuit deze bepaling niet op moeilijkheden. De transfer nu van na 1 Augustus 1946 door de bedrijfsuitoefening in Indonesië gemaakte winsten, behaald met directe investeringen uit Nederland en het overig buitenland, wordt toegestaan en wel aan die bedrijven welke vóór 1 Januari 1940 hun winst naar het buitenland plachten over te maken, alsmede aan andere bedrijven wat betreft het na die datum uit het buitenland geïnvesteerde, kapitaal.

De transferabele winst dient te betreffen het door de fiscus belaste winstbedrag minus de daarover verschuldigde belasting³⁾. Slechts voor winsten gedurende het eerste boekjaar na de bedrijfshervatting behaald, geldt deze algemene regel niet. De winst van dit jaar mag in zijn geheel worden getransfereerd, ook al laat de fiscus deze winst uit hoofde van compensatie van verliezen uit de twee vorige boekjaren, geheel of gedeeltelijk — in dit laatste geval is het transferabel bedrag uiteraard exclusief de belasting — onbelast. Deze transferfaciliteit kan worden uitgebreid tot het tweede boekjaar na de bedrijfshervatting, indien het eerste boekjaar geen of nagenoeg geen winst heeft gelaten. Eveneens zal de non-transferabiliteit van onbelaste winstbedragen worden opgeheven voor zover in het betrokken boekjaar en de beide daaraan voorafgaande boekjaren nieuwe investe-

ringen uit het buitenland plaatsvonden, dan wel in Indonesië aanwezige, transferabel verklaarde middelen, weder in het bedrijf werden geïnvesteerd.

In de tweede plaats bevat de nieuwe regeling bepalingen omtrent de transfer van afschrijvingen. Dezelfde bedrijven, welke in principe voor winsttransfer in aanmerking komen, zullen ook afschrijvingsbedragen kunnen transfereren. Ook hier moet het afschrijvingen betreffen verdiend en geboekt na 1 Augustus 1946. In verband met de door de fiscus toegestane vrijheid, om zelf te bepalen hoe de afschrijving over de jaren wordt verdeeld, moest uit transfer-politiek oogpunt een jaarlijks transfer-maximum worden vastgesteld, hetgeen geschiedde door de vaststelling van een percentage van 5 pCt van het in de afschrijvingsobjecten oorspronkelijk geïnvesteerde kapitaal. Doordat transfer alleen wordt verleend voor afschrijvingen op kapitaaluitgaven, welke voor fiscale afschrijving in aanmerking komen, zal o.a. worden uitgegaan van de historische kostprijs van de betrokken bedrijfsmiddelen, alsmede van het beginsel, dat de afschrijvingen nog niet fiscaal vergolden mogen zijn. In bijzondere gevallen kan een hoger percentage dan 5 pCt worden toegestaan.

In de derde plaats bevat de nieuwe regeling enkele slotbepalingen, waarvan de voornaamste is het niet-transferabel stellen van de winst voor zover deze ontstaan is tengevolge van overheidsmaatregelen, welke de financiële rehabilitatie van het betrokken bedrijf, resp. bedrijfstak, hebben bevorderd. In het bijzonder werd bij de vaststelling, van deze bepaling gedacht aan de winsten van door de Overheid in het zadel geholpen ondernemingen uit de importhandel. Deze regeling is in de plaats getreden van de voorheen geldende voorlopige bepaling, dat geen transfer zou worden gegeven voor winsten, welke als gevolg van „bijzondere omstandigheden abnormal" zouden kunnen worden genoemd.

Internationale normen.

Zo men, ondanks het noodkarakter van de deviezenreglementering en de empirische wijze, waarop zij wordt uitgebouwd en ingekrompen, niettemin zou willen spreken van een internationaal deviezenrecht, dan zal men slechts een beperkt aantal internationale normen vinden, welke als de constituerende elementen van dit internationaal deviezenrecht zouden kunnen worden beschouwd. De deviezensovereiniteit van een Staat wordt in de eerste plaats afgebakend door enige algemene gewoonterechtelijke beginselen van het volkenrecht. De belangrijke, specifieke bron echter vormt het geheel van internationale verdragsnormen. Voor zover deze mede de deviezensovereiniteit van het Koninkrijk der Nederlanden en daarmee de deviezenrechtelijke bevoegdheid van elk der gebiedsdelen betreffen, zijn zij vervat in de internationale charters van Bretton Woods en Havana en in de bilaterale monetaire accoorden door Nederland (in de meeste gevallen mede voor de overige gebiedsdelen) met derde landen gesloten. De tussen Nederland en Indonesië gemaakte officiële afspraken, waarvan de voornaamste zijn de door de beide regeringen goedgekeurde conclusies van het Coördinatie-College Nederland—Indonesië, worden in dit verband beschouwd als nationale normen, welke de onderlinge werking van de deviezenbepalingen van elk der twee gebiedsdelen betreffen en niet de afbakening van de deviezensovereiniteit tegenover derde landen. Met een enkel woord zal thans worden ingegaan op de charters van Bretton Woods en Havana, voor zover deze betrekking hebben op de materie, welke de onderhavige transferregeling behandelt, teneinde deze regeling te toetsen aan de belangrijkste internationale normen op dit gebied.

Van de twee Bretton Woods-overeenkomsten, die betreffende de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling en die betreffende het Internationale Monetaire Fonds, bevat alleen de laatste bepalingen, welke recht-

¹⁾ Zie „E.-S.B." van 13 April 1949, blz. 288.

²⁾ O.a. kan hier worden verwezen naar het rapport van de Volkenbond „Les Conditions des Placements Etrangers Privés", 1946, (paragraaf 12).

³⁾ Ter toelichting diene, dat — gelijk nog nader zal worden uiteengezet — volgens het systeem der Indische vennootschapsbelasting van de in een bepaald jaar behaalde winst, zoals deze aan de fiscus wordt opgegeven (fiscale winst), ter berekening van de belastbare winst mogen worden afgetrokken de eventuele verliezen van de twee vorige boekjaren (voor zover althans de verliezen van het eerste der twee jaren nog niet in het tweede jaar werden gecompenseerd).

streeks betrekking hebben op de deviezenreglementering. In het bijzonder dient dan te worden gewezen op de algemene doelstelling van het Fonds, geformuleerd in Artikel I sub (iv): „To assist in the establishment of a multilateral system of payments in respect of current transactions between members and in the elimination of foreign exchange restrictions which hamper the growth of world trade” en op Artikel VIII, waarbij leden van het Fonds verboden wordt, om, zonder toestemming van het Fonds „impose restrictions on the making of payments and transfers for current international transactions”. Uit artikel XIX blijkt, dat onder „current transactions” o.a. dienen te worden verstaan: „payments due as interest on loans and as net income from other investments” en „payments of moderate amounts for amortisation of loans or for depreciation of direct investments”.

Winsttransfer zou men derhalve kunnen baseren op „net income from other investments” en afschrijvings-transfer op „depreciation of direct investments”. Hierbij dienen echter wel enige opmerkingen te worden geplaatst.

In de eerste plaats dient te worden gewezen op Artikel XIV van de overeenkomst zelf, welke handelt over een zgn. overgangperiode na de oorlog. Volgens dit artikel kan men in deze overgangperiode betalingen en transfers voor lopende internationale transacties nog wel aan beperkende bepalingen blijven binden, indien men maar voortdurend er naar blijft streven, waar mogelijk deze beperkingen te verminderen of af te schaffen. In ieder geval moet men het Fonds in kennis stellen van een gebruikmaking van bedoelde overgangsbepalingen, indien men in aanmerking wil komen om deviezen van het Fonds te kopen. Indien vijf jaar na de datum, waarop het Fonds zijn werkzaamheden aanving, bedoelde restrictieve bepalingen nog niet zijn opgeheven, dan dient hieromtrent met het Fonds in overleg te worden getreden. Gezien de nog niet voldoende overzichtelijke interne financiële verhoudingen heeft Indonesië de zgn. parivalue van de Indonesische gulden nog niet aan het Fonds opgegeven, waardoor het land nog geen recht heeft op aankopen bij het Fonds van vreemde valuta. Om deze reden en om reden van het feit, dat bedoelde vijfjarige periode nog niet verstreken is, zou Indonesië formeel niet in strijd zijn met de Fonds-overeenkomst, indien het aan winst- en afschrijvingstransfer beperkingen oplegde. Het zou echter voor een land, dat in sterke mate aangewezen is op het aantrekken van buitenlands kapitaal, geen daad zijn van verstandig beleid, indien het op deze formele gronden zou besluiten tot dergelijke beperkingen.

Een tweede opmerking betreft de betekenis van „net income from other investments” en „moderate amount for depreciation of direct investments”. Beide begrippen worden nergens in de overeenkomst nader omschreven. In ieder geval kan, naar het voorkomt, moeilijk worden gezegd, dat een interpretatie van „net income” als „belastbare winst minus daarover verschuldigde belasting” in strijd zou zijn met de Fonds-overeenkomst. Het begrip „depreciation of direct investments” is minder duidelijk. Er kan mede bedoeld worden afschrijving op het gehele bedrijf waarin het kapitaal geïnvesteerd is, en wel met het oog op de beperkte economische levensduur, bijv. van natuurlijke reserves (oliereserves), van concessies, van de verkoopbaarheid van het product (opkomst van synthetische producten) enz. Er kan echter ook mede bedoeld worden afschrijvingsbedragen op vaste, slijtende kapitaalgoederen. Naar het voorkomt kan alleen het eerste als een lopende internationale transactie worden beschouwd. Het betreft een, economisch geboden, geleidelijk losmaken van het geïnvesteerde kapitaal uit het bedrijf en als sequeel hiervan een geleidelijke repatriëring van het kapitaal naar het land van de investeerder. De tweede interpretatie echter zou betreffen het in liquide vorm beschikbaar komen van bestanddelen van het

constant kapitaal. Het enkele feit van reproducieren van vaste activa in liquide vorm leidt niet eo ipso tot een lopende internationale transactie. De liquide middelen, vrijgekomen uit de buitenlandse directe investering, worden normaliter of tijdelijk belegd buiten het bedrijf of aangewend voor de financiering van andere activa van het bedrijf, welke veelal weer nieuwe vaste activa betreffen. Geen van beide vormen van belegging behoeft aanleiding te geven tot transfer. Een exogene factor echter maakte, dat in Indonesië ook het vrijkomen van afschrijvingen op vaste kapitaalgoederen veelal leidde tot een transfer naar het buitenland. Deze factor was: de afwezigheid van een eigenlijke geld- en kapitaalmarkt in Indonesië, waardoor men veelal voor bedoelde vrijgekomen middelen een rendabeler belegging in het buitenland zocht.

De bepaling van het Deviezeninstituut voor Indonesië, dat jaarlijks 5 pCt van het in vaste activa geïnvesteerde kapitaal, voor zover de bedragen voor fiscale afschrijving in aanmerking komen, kan worden getransfereerd, mag niet worden uitgelegd als een uitvloeisel van een opvatting, overeenkomende met de hierboven bedoelde tweede interpretatie van „depreciation of direct investments”. In feite ging het erom een regeling te treffen, waarbij aan buitenlandse investeerders op een bepaalde wijze een tegemoetkoming werd gegeven, enerzijds met betrekking tot de behoefte aan een geleidelijke repatriëring van het kapitaal, voor welke repatriëring, zolang Indonesië een deviezenregime nodig heeft, niet voldoende transfermiddelen ter beschikking zullen staan, anderzijds met betrekking tot de wens, om tijdelijke belegging van afschrijvingsbedragen te leiden via de buitenlandse geld- en kapitaalmarkt, aan welke belegging het deviezenregime geen transferurgentie kan toekennen. De 5 pCt-regeling moet dan ook worden gezien als een soort compromis, dat aan beide soorten van transferbehoefte op bepaalde wijze tegemoet komt.

In de derde plaats zou ik bij de definitie in de Fonds-overeenkomst van „current transactions” nog het volgende willen opmerken. Uit artikel VI van de overeenkomst blijkt, dat volgens de opvatting van deze overeenkomst „capital transactions” nodig kunnen zijn „in the ordinary course of trade, banking or other business” en dat restricties van kapitaaltransfers kunnen betekenen restricties van „payment for current transactions”. Het is waarschijnlijk een gevolg van deze opvatting, dat de transfer van amortisaties en depreciaties tot de „current transactions” wordt gerekend. De gebruikelijke indeling echter van de betalingsbalans stelt „current transactions” tegenover „capital transactions” en rekent tot de laatste o.a. de aflossingen van leningen en de repatriëring, in welke vorm ook, van buitenlandse investeringen. De „capital transactions” zijn van de „current transactions” onderscheiden door haar unilateraal karakter: er is geen sprake van een onmiddellijk quid-pro-quo, zoals bij „current transactions”. Ofschoon het Deviezeninstituut voor Indonesië een hogere transferurgentie toekent aan de „current transactions” in laatstbedoelde, betalingsbalans-technische zin, waaronder derhalve niet valt de transfer van afschrijvingsbedragen, erkent het de noodzaak om ook bepaalde internationale kapitaaltransacties toe te laten. In dit licht moet men zien de in principe toegelaten transfer van contractuele aflossingen van leningen, de transfer van een bepaald bedrag van het in Indonesië door buitenlanders aangehouden kapitaal, indien deze buitenlanders weder uit Indonesië repatriëren en tenslotte ook: de transfer van afschrijvingsbedragen, dit laatste als een soort van compromissaire beslissing op gronden hierboven aangegeven.

In de overeenkomst betreffende het Internationale Monetair Fonds vindt men wel-omschreven financiële verplichtingen, waaraan de staten zich met betrekking tot buitenlandse investeringen hebben te houden. Het

Havana-Charter van Maart 1948 daarentegen formuleert onder Artikel 12 de rechten, welke de staten tegenover buitenlandse investeringen bezitten. Het zijn de economisch nog onvoldoende ontwikkelde landen, welke, met steun van Australië, op de Havana-conferentie het reeds bedenkelijk Artikel 12 van het Genève-ontwerp hebben doen omvormen tot het nog bedenkelijker artikel 12 van het Havana-Charter. De enkele plichten, welke de staten met betrekking tot de buitenlandse investeringen nog werden opgelegd in het Genève-ontwerp (niet ongunstiger behandeling van buitenlandse investeringen dan de behandeling van eigen onderdanen of die van derde landen en voorts de plicht tot een billijke schadevergoeding bij onteigening) zijn geschrapt in het Havana-Charter. Practisch is er slechts overgebleven een opsomming van de maatregelen, waartoe de staten, onverminderd de bestaande internationale verdragen, waarbij zij partij zijn, gerechtigd zijn met betrekking tot buitenlandse investeringen, teneinde „inmenging in de binnenlandse politiek” te voorkomen en voorts de bepaling, dat de staten zich verbinden, om, *onverminderd bedoelde rechten*, „assurer des conditions suffisantes de sécurité aux investissements existants et à venir”. Artikel 12 van het Havana-Charter zal daarom nieuwe investeringen, welke het betrokken Charter-hoofdstuk „Economische Ontwikkeling en Reconstructie” beoogt, eerder tegengaan dan aanmoedigen, terwijl men met reden eraan kan twijfelen of het Artikel, voor zover het slaat op bestaande investeringen, wel in overeenstemming is met de volkenrechtelijke beginselen, volgens welke met betrekking tot de bescherming van personen en goed niet ten nadele van buitenlanders mag worden gediscrimineerd. De nog verder gaande stelling van gezaghebbende personen, zoals Heilpérin⁴⁾, dat het principe van gelijke behandeling zelfs niet voldoende is, omdat tegenover eigen onderdanen bijv. redelijke transferverboden kunnen bestaan, welke niet redelijk zijn tegenover de buitenlandse investeerder, laat ik verder maar onbesproken. Artikel 12 van het Havana-Charter zal, gelijk uit het vorenstaande blijkt, moeilijk kunnen worden gebruikt als norm om daaraan de thans besproken nieuwe regeling voor winst- en afschrijvingstransfer te toetsen, tenzij

⁴⁾ O.a. te vinden in: „The trade of Nations”, New York 1947 blz. 26 en zijn rapport voor de Internationale Kamer van Koophandel: „Placements à l'Etranger et Expansion économique”, 1947, blz. 20 (sub e).

men zou willen nagaan welke zogenaamde rechten uit het Havana-Charter Indonesië ongebruikt heeft gelaten. Tenslotte dient nog te worden gewezen op de Artikelen 23 en 24 van het Charter, waarin de deviezenreglementering ter sprake komt. Hier wordt echter volstaan met een verwijzing naar de overeenkomst betreffende het Internationale Monetair Fonds. Volgens Artikel 23 zijn discriminatoire deviezenbeperkingen toegelaten in de mate, waarin de Fonds-overeenkomst zulks toestaat op grond van Artikel XIV van deze overeenkomst en volgens Artikel 24 mag de handelspolitiek niet indruisen tegen de doeleinden van het Fonds. Alleen eerstgenoemd artikel raakt het onderwerp van de onderhavige materie; het betreft echter geen afzonderlijke norm, maar een verwijzing naar een bestaande bepaling in de Fonds-overeenkomst, volgens welke een land gedurende een na-oorlogse overgangperiode van zekere financiële verplichtingen tegenover het buitenland ontslagen kan worden geacht.

Ter afronding van onze beschouwingen zullen in een slotartikel enkele algemene aspecten van de door het Deviezeninstituut voor Indonesië bekend gemaakte regeling — o.a. de bezwaren, welke van ondernemerszijde ertegen aangevoerd zijn — aan een onderzoek worden onderworpen.

Batavia.

E. P. M. TERVOOREN.

AANTEKENINGEN.

HET JAARVERSLAG VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.

Het jaarverslag van onze centrale bank over 1948, dat zojuist is verschenen, ontleent, evenals zijn voorgangers, zijn betekenis niet alleen aan de gegevens, welke het bevat over het bedrijf van de Bank zelve, doch vooral ook aan hetgeen erin wordt vermeld over de economische en monetair situatie van ons land.

Van belang zijn speciaal de publicatie van een voorlopige betalingsbalans over 1948 en een analyse van de oorzaken van de vermeerdering van de hoeveelheid vrij geld in 1948, welke beide gegevens tot dusverre nog niet beschikbaar waren.

In de tweede plaats is het verslag van belang wegens de uitspraken, welke hier van gezaghebbende zijde worden gedaan over een aantal voor ons land van levensbelang zijnde economische en financiële vraagstukken.

TABEL I.

Betalingsbalans van Nederland voor 1948.

I. Lopende rekening.

(in miljoenen guldens)

	totaal		waarvan U.S. \$			totaal		waarvan U.S. \$	
	1947	1948	1947	1948		1947	1948	1947	1948
Goederenexport	1.772	2.738	174	223	Goederenimport	3.595	4.164	1.371	1.207
Dienstenverkeer	819	1.080	50	122	Dienstenverkeer, particulier	447	563	163	141
Coupons, dividenden e.a. kapitaalopbrengsten	176	270	45	59	Dienstenverkeer, Overheid	194	167	12	13
Saldo lopende rekening	1.566	951	1.303	1.007	Coupons, dividenden e.a. kapitaalopbrengsten (w.o. rente van credieten) ..	97	145	26	50
	4.333 5.039 1.572 1.411					4.333 5.039 1.572 1.411			

II. Kapitaal-rekening.

(in miljoenen guldens)

	totaal		waarvan U.S. \$			totaal		waarvan U.S. \$	
	1947	1948	1947	1948		1947	1948	1947	1948
Ontvangen overheidscredieten	1.206	486	785	341	Saldo lopende rekening	1.566	951	1.303	1.007
Ontvangen E.C.A.-schenkingen	—	336	—	297	Aflossing op ontvangen overheidscredieten	640	154	469	113
Deviezenomzettingen van De Ned. Bank en goudtransacties (netto)	447	180	268	41	Verleende overheidscredieten (netto) ..	355	369	37	13
Vermindering van activa in het buitenland (netto)	1.045	347	717	343	Vermeerdering deviezenvoorraad van de Ned. Bank (netto)	196	111	—	16
Vermeerdering van verplichtingen aan het buitenland (netto)	—	55	164	17					
Diversen (netto)	114	72	22	75					
	2.757 1.585 1.809 1.149					2.757 1.585 1.809 1.149			

Bij deze opstelling kan het volgende worden opgemerkt:

1. het tekort op de lopende rekening is t.o.v. 1947 gedaald van f 1.566 mln tot f 951 mln, waarvan het dollartekort van f 1.303 mln op f 1.007 mln, terwijl het overige tekort van f 263 mln omsloeg in een overschot van f 56 mln. Het goudren verkeer is door f 400 mln tot de verbetering bij, het dienstenverkeer, vooral tengevolge van verhoogde scheepvaartontvangsten f 172 mln, het financiële verkeer f 46 mln;
2. de belangrijkste post onder de betalingen aan het buitenland op de kapitaalrekening, het verleende overheidscrediet ad f 369 mln, heeft voornamelijk op Indonesië betrekking.

T.a.v. de dekking van het op lopende en kapitaalrekening tezamen bestaande tekort ad f 1.585 mln (zie debetzijde kapitaalrekening) wordt nog gezegd: het nieuw opgenomen overheidscrediet (f 486 mln) betreft voornamelijk het crediet van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling. De goudtransacties ad f 180 mln omvatten een bedrag van f 139 mln goud- en dollarafgifte ten gunste van landen buiten het dollargebied.

Het ontvangen E.C.A.-bedrag is belangrijk kleiner dan de in 1948 aan Nederland toegekende aankoopmachtigingen, welke \$ 280 mln beliepen. Niet alleen hadden de laatste immers reeds vóór ultimo 1948 tot aankopen geleid; bovendien was er in 1948 een vertraging in de remboursing van de door Nederland uit eigen middelen voorfinancierde aankopen ontstaan.

TABEL II.

Analyse van de oorzaken van de vermeerdering van de hoeveelheid vrij geld.

	1947	1948
	× f l mln	
Geldschepping door en ten behoeve van de Overheid	525	545
Toeneming van de creditverlening aan het bedrijfsleven door banken en landbouwcredietinstellingen	165	180
Deblokkering van saldi bij geldscheppende instellingen	165	120
Stijging van de eigen goud- en deviezenvoorraad van De Nederlandsche Bank en handelsbanken	110	— 60
Vermindering van de geldhoeveelheid door storting op „local currency”-rekening	—	—347
Vermindering door toeneming van de eigen middelen van het bankwezen	— 54	— 10
Vermindering door toeneming van de vrije termijn-deposito's bij handelsbanken	—150	— 50
Toeneming van de hoeveelheid vrij geld	761	378

Bij deze cijfers kunnen de volgende aantekeningen worden geplaatst.

De drie voornaamste oorzaken van de geldvermeerdering, die ook in 1947 werkzaam waren, namelijk de financiering van het kastekort van de Overheid, de creditverlening aan het bedrijfsleven en de deblokkering, zijn in ongeveer gelijke mate als in het voorafgaande jaar werkzaam geweest.

Daartegenover stond echter, dat in 1948 twee oorzaken neutraliserend werkten, te weten de daling in de goud- en deviezenvoorraad van het bankwezen en de stortingen van de tegenwaarde der genoten E.C.A.-hulp op de „local currency”-rekening bij De Nederlandsche Bank.

Binnen de post „Totaal der geldschepping door en ten behoeve van de Overheid” blijkt een belangrijke verschuiving te zijn opgetreden, hetgeen blijkt uit tabel III.

TABEL III.

	1947	1948
	× f l mln	
Toeneming netto-overheidsschuld aan geldscheppende instellingen:		
De Nederlandsche Bank	84	500
Handelsbanken, landbouwcredietinstell. enz.	391	—365
	+475	+135
Netto in vrij geld door de Staat uitbetaalde bedragen, welke geblokkeerd waren ontvangen	50	410
Totaal geldschepping Overheid	+525	+545

Een analyse van de mutaties in de geblokkeerde middelen gedurende 1948 tenslotte wordt gegeven in de volgende opstelling:

Mutaties geblokkeerde middelen in 1948.

TABEL IV.

	× f l mln
Geblokkeerde saldi bij banken en spaarbanken	— 933
Geblokkeerd schatkistpapier en callgeld	— 232
Grootboek 1946	— 409
Zekerheidsstellingen	— 978
Niet verhandelbare investeringen en beleggingscertificaten	+ 311
Saldo afnemng	— 2.241
Waarvan tengevolge van betaling van buitengewone heffingen en achterstallige belastingen	— 1.950

Zoals boven reeds werd opgemerkt geeft de Président van De Nederlandsche Bank op verschillende plaatsen zijn oordeel over verschillende brandende vraagstukken. Hieronder laten wij een aantal van deze uitlatingen volgen.

Productie.

De economische ontwikkeling in Nederland in 1948 mag in vele opzichten reden tot tevredenheid geven. Allerwege stijgende productie en niettemin een wat mindere graad van overspanning dan in 1947. Het tempo van de productietoeneming vertoont intussen een duidelijke vertraging, wat op zichzelf begrijpelijk is, naarmate het herstel vordert.

De arbeidsproductiviteit steeg met ruim 8 pCt tot gemiddeld 83 pCt van 1938, welke cijfer steeds teleurstellend is en enige verwondering wekt, daar in grote industriële ondernemingen de arbeidsproductiviteit veelal belangrijk hoger wordt geschat. De exportafzet van de industrie nam t.o.v. 1947 met 48 pCt toe en is nog steeds stijgende. Te betreuren is, dat de steenkoolproductie nog altijd het peil van vóór de oorlog niet evenaart.

In- en uitvoer.

T.a.v. de uitvoer wordt met voldoening gewezen op de daling van het invoerpercentage uit het Westelijk half-rond van 41,7 tot 30,8 pCt van het totaal (1938 20,6 pCt). Men moge betreuren, dat niet tegelijk een relatieve vermeerdering van de export naar het dollargebied heeft plaatsgevonden, maar de billijkheid gebiedt te erkennen, dat voortdurend een buitengewone inspanning van de export wordt geëist om voldoende tegenprestatie op te brengen voor de relatieve vermeerdering van de invoer uit de andere gebieden (die over het algemeen rechtstreekse betaling van ons eisen).

Ten opzichte van België heeft ons land een belangrijk deficit op de handelsbalans, waarschijnlijk van blijvende aard. Betaling door overdracht van Nederlandse surplusen t.o.v. derde landen is moeilijk, daar België zelf naar die derden veel exporteert. Het zou aan Belgische zijde zeer ingrijpende maatregelen vereisen in deze toestand verandering te brengen. Voor dit probleem van de betaling van het deficit zal een bevredigende oplossing moeten zijn gevonden, vóór de unie een realiteit zal kunnen worden.

Wat Duitsland betreft: de bezettingsautoriteiten stellen ons niet in staat de zijds te gekochte goederen ten volle met prestaties onzerzijds te betalen. Het is voor Nederland moeilijk te begrijpen, dat ons in dezen zoveel moeilijkheden in de weg worden gelegd.

De goederenruil met Indonesië draagt weder belangrijk bij tot de Nederlandse welvaart. Vurig moet worden gehoopt, dat de politieke moeilijkheden met dit gebiedsdeel spoedig een oplossing zullen vinden, die Nederlands eeuwenoude economische en financiële belangen de mogelijkheid van verdere ontwikkeling, ten bate van Nederland en Indonesië beide, waarborgt.

Monetaire situatie.

De inflatoire tendenties zijn weliswaar nog niet geheel overwonnen, maar toch in elk geval in kracht verminderd. Sedert midden 1948 is een proces van absorptie van nog aanwezige latente inflatie in gang gekomen. Er zijn echter nog marges aanwezig, die bestemd zijn te verdwijnen, zodra de gelegenheid tot het verrichten der gewenste aanschaffingen of het betalen van achterstallige belastingen zich voordoet. Stellig is er nog ruimte aanwezig voor een effectieve vermindering van de geldcirculatie alvorens voor het overwicht van deflatoire krachten behoefte te worden gevreesd.

De gunstiger monetaire positie was ook voor de betalingsbalans van belang; inflatoire koopkracht immers leidt, zo niet tot groter import, dan toch tot groter vraag naar in het binnenland geproduceerde goederen, dus tot ondermijning van de exportcapaciteit.

Wat de nog aanwezige potentiële inflatoire krachten, gelegen in het restant aan geblokkeerde middelen, betreft, de inflatoire invloed van het vrij beschikbaar komen (via de beleggingsrekening) resp. het vrij verhandelbaar worden (investerings- en beleggingscertificaten, Grootboek 1946) van delen daarvan, mag niet worden onderschat.

Hiernaast mag met een grote mate van zekerheid worden verwacht, dat het Rijk in 1949 voor belangrijke bedragen een beroep zal moeten doen op geldcreatie, teneinde in haar kasbehoefte te kunnen voorzien. Dit zal echter in 1949 niet tot een verstoring van het monetaire evenwicht behoeven te leiden, indien n.l. de neutraliserende stortingen op de „local currency”-rekening van voldoende omvang zijn en mits deze gelden voorlopig gesteriliseerd blijven.

Dit kan worden bereikt door deze saldi bijv. te bestemmen voor aflossing van staatsschuld bij de centrale bank of voor storting in 's Rijks Schatkist. Eerst wanneer deflatoire invloeden zouden gaan overheersen, is het moment gekomen om de geaccumuleerde gelden der bijzondere rekening een actiever bestemming te geven, te bepalen hetzij door het marktmechanisme, n.l. door toevoering aan de algemene kapitaalmarkt, in de vorm van aflossing van langlopende staatsschuld of vervroegde aflossing van uit de geldzuivering voortgekomen schuld, hetzij door de Overheid, bijv. via aanwending voor de financiering van bepaalde aangewezen projecten.

Vooruitzichten.

De gunstige resultaten van 1948 zijn bemoedigend. Zij zouden echter niet zonder de E.C.A.-hulp bereikt zijn en deze heeft een aflopend karakter. Midden 1952 moeten wij op eigen benen staan. De taak, die binnen die periode nog te verzetten valt, is enorm. Zowel op betalingsbalans-, monetair- en budgetair gebied moeten zeer belangrijke aanpassingen worden volbracht.

Ons betalingsbalanstekort is in wezen een specifiek dollartekort, en een dergelijk tekort bestaat bij al onze belangrijke handelspartners. Onze aankopen in het dollargebied zullen belangrijk moeten worden beperkt. Wij zullen nieuwe leveranciers moeten zoeken en aan deze ook méér moeten leveren. Tegelijkertijd zullen wij ons bovendien de uiterste inspanning moeten getroosten om onze prestaties jegens het dollargebied te verhogen om althans zoveel mogelijk van onze traditionele importen uit dit gebied — van groot belang voor onze veredelingsbedrijven — te kunnen handhaven.

Het is niet ondenkbaar, dat onze reële welvaartsverhoudingen door deze verschuivingen nog ernstig zullen worden beïnvloed.

De vraag, of door een wijziging van de wisselkoersverhouding tussen Europa en Amerika dit tekort plotseling zou kunnen verdwijnen wordt ontkennend beantwoord. Wel zou zulks een zekere invloed in de goede richting uitoefenen, echter van onzekere kwantitatieve omvang. Voorzichtigheid lijkt geboden met het toepassen van al

te radicale geneesmiddelen, die de reconvalescent wellicht zou blijken niet te kunnen verdragen.

Zoals boven reeds werd opgemerkt is monetair evenwicht een voorwaarde voor het verkrijgen van betalingsbalansen-evenwicht. Hieruit volgt tevens, dat het tempo der investeringen binnen bepaalde door de economische realiteit gestelde grenzen moet blijven. Tracht men de investeringen te forceren boven de som van eigen besparingen + buitenlandse bijdragen, dan ontstaat weer een inflatoire spanning en verbreking van het betalingsbalansen-evenwicht. De gouden deviezenreserves zijn thans nog slechts voldoende voor zes weken import. Hieruit volgt voor de Staat de eis, het kastekort in de toekomst overeenkomstig met de vermindering van de E.C.A.-hulp omlaag te brengen. Het tekort moet — na aftrek van de buitenlandse bijdragen — blijven binnen de grenzen van de op de kapitaalmarkt aangeboden nieuwe besparingen. Dit is bij het huidig niveau der overheidsuitgaven en -inkomsten onmogelijk, zodra de buitenlandse bijdragen geringer gaan worden. Voor 1949 is het niveau der overheidsuitgaven (inclusief de credietverlening aan overzeese gebiedsdelen) ca f 4.500 mln; het normale niveau der inkomsten, dus afgezien van het inhalen van belastingachterstand en buitengewone heffingen, rond f 3.300 mln. Het moet zeer worden betwijfeld, of het automatisch decrees der staatsuitgaven de in de toekomst te verwachten daling der beschikbare vreemde middelen zal kunnen bijhouden.

De Overheid staat hiermede voor een formidabel probleem. Daar voor verdere verhoging van inkomsten nauwelijks nog speling aanwezig is, zal dit onvermijdelijk dwingen tot een belangrijke verlaging van het peil der uitgaven. Het is onder die omstandigheden benauwd te zien hoe steeds weer de neiging blijkt te bestaan nieuwe lasten op de Overheid te leggen of bestaande lasten te verhogen (bijv. de aandrang tot integrale vergoeding van oorlogsschaden).

„Zonder evenwichtige financiën geen monetair evenwicht, zonder monetair evenwicht geen betalingsbalansen-evenwicht, zonder betalingsbalansen-evenwicht geen levensvatbaarheid. Moge de inspanning van Regering en parlement derhalve gericht zijn op het vervullen van die voorwaarde”.

DE DEVIEZENNOTA.

Op 27 April jl., dus kort na de publicatie van het boven besproken Jaarverslag van De Nederlandsche Bank, is door de Regering aan de Staten Generaal wederom een Nota aangeboden inzake de deviezenpositie van ons land, de vierde Deviezennota. Naast enige uitleiding van de diagnose, welke de Directie van onze centrale bank reeds stelde over het Nederlandse betalingsbalansprobleem, treffen we in deze nota ook mededelingen aan over de therapie, welke de Regering voornemens is te gaan toepassen.

Uitgangspunt voor de Nota is de door De Nederlandsche Bank opgestelde voorlopige betalingsbalans voor 1948, welke een overzicht geeft van de ontvangsten en uitgaven in vreemde valuta (m.a.w. van de kasmutaties en niet van de werkelijke goederen- en dienstestroom). Ten aanzien van de betalingsbalanspositie tegenover een aantal belangrijke landen merkt de Regering het volgende op.

Verenigde Staten van Amerika.

De door administratieve moeilijkheden veroorzaakte achterstand in remboursing van E.C.A.-hulp bracht de noodzaak mede; dollarreserves aan te spreken, n.l. \$ 40 mln uit Duitsland terugontvangen goud, ca \$ 103 mln aan gerealiseerde dollareffecten, terwijl in 1948 nog \$ 20 mln goud werd verpand (ten dele in 1949 verkocht).

Verwacht mag worden, dat een belangrijk deel van de aangesproken reserves in 1949 in de vorm van remboursingen van de E.C.A. zal worden terugontvangen.

De Regering streeft er naar het dollardeficit in de goederen- en dienstensector geheel te doen dekken door de mid-

delen verkregen uit Amerikaanse hulpverlening, vermeerderd met de dollarontvangsten uit het kapitaalverkeer, met uitzondering van de opbrengsten voortvloeiende uit vrijwillige effectenverkoop. Het voornemen bestaat laatstgenoemde middelen in eerste instantie te bestemmen voor de betaling van aflossingen, verschuldigd uit hoofde van opgenomen dollarcredieten.

Canada.

Helaas kon door technische moeilijkheden (Canadese deviezenmaatregelen) een bedrag van Can.\$ 12 mln van het Canadese crediet van \$ 125 mln, waarvan de opname-termijn 1 Mei 1948 eindigde, niet worden opgenomen.

Canada schold ons Can. \$ 8 mln (d.i. 50 pCt) van de ons na de oorlog verleende credieten kwijt.

Zuid- en Midden-Amerika.

De export en import dezer landen was tot dusverre vnl. op harde valutagebieden gericht. Het mag niet uitgesloten worden geacht, dat, nu hun afzetmarkten verzadigd raken, de Nederlandse export hier betere kansen krijgt.

Europa.

De toenemende productiecapaciteit van Nederland leidde tot uitbreiding van het handelsverkeer. Het beschikbaar komen van meer Indonesische producten versterkte de handelspolitieke positie van het Koninkrijk in het Europese verkeer. Een moeilijkheid is echter, dat de Nederlandse economie voor een groot deel op de productie van consumptieve eindproducten is ingesteld, waarvan de invoer in vele landen wordt beperkt en waarvoor de markt in bepaalde andere landen een zekere verzadiging begint te vertonen. Zwitserland en België zijn voorbeelden van landen, waar de Nederlandse afzet moeilijkheden ondervindt, en aan welke in 1948 goud moest worden afgestaan.

Op Frankrijk hadden wij in 1948 een vordering van meer dan f 100 mln, ontstaan door Franse inschrijvingen op de emissie Koninklijke en door versnelde Franse betalingen i.v.m. devaluatieverwachtingen. Pas in 1949 trad een vermindering op van het saldo, dat per 1 April 1949 nog f 65 mln bedroeg.

Ons sterlingtegoed groeide in 1949 nog verder. De verwerving van ponden is voor Nederland van grote betekenis i.v.m. vitale invoeren uit het Verenigd Koninkrijk, de financiering van het scheepvaart- en dienstenverkeer, afdekking van saldi in het Europese verkeer, en afrekening met Indonesië.

Benelux.

Het streven naar coördinatie en tot voorbereiding van een gemeenschappelijke handelspolitiek en deviezenregime zal moeten beginnen op 1 Juli 1949. De beperkte economische unie (1 Juli 1950) zal voorlopig nog niet het vrije kapitaalverkeer tussen de partners kunnen omvatten. Op die datum zal een gemeenschappelijk systeem worden ingesteld voor de regeling van het handelsbetalingsverkeer met het buitenland. In de komende weken zullen besprekingen met België beginnen over een gemeenschappelijke handels- en deviezenpolitiek (o.a. dollar- en sterlingpolitiek).

De Nederlandse Regering voorziet, dat in de fase van de Economische Unie niet langer sprake zal zijn van de automatische afdekking van een bilateraal deficit in goud of harde valuta. Deze factor heeft in het verleden in het verkeer tussen Nederland, België en Luxemburg grote moeilijkheden veroorzaakt. Het zal nodig zijn een stelsel te ontwerpen, dat met betrekking tot derde valuta's als het ware een convertibiliteit creëert, die formeel niet bestaat. Voorwaarde hiervoor is, dat de Nederlandse betalingsbalans ten opzichte van derde landen, met inbegrip van België, in evenwicht is en dus met derde landen buiten het dollargebied een overschot vertoont.

Deze taakstelling acht de Regering uitvoerbaar. Evenwicht met het dollargebied is alleen mogelijk, indien men

de Amerikaanse bijdrage onder het Europese Herstel Programma incalculeert. Slechts dank zij het trekkingsrecht heeft de commerciële en monetaire relatie met België/Luxemburg zich sedert 1 Juli 1948 ongestoord kunnen ontwikkelen. In de eerste helft van 1948 heeft Nederland aan België f 159 mln aan deviezen moeten overdragen, t.w. f 23 mln aan goud, f 16 mln aan ponden, f 62 mln aan dollars, f 40 mln verkregen op grond van credieten van de Internationale Herstelbank en f 18 mln wegens trekkingen op het Internationale Fonds.

België en Luxemburg hebben zich bereid verklaard aan Nederland credieten te verlenen, i.v.m. het nieuwe vóór 1 Juli 1949 te sluiten handelsaccoord, dat zal voorzien in een geleidelijke vrijmaking van het Nederlands-Belgisch handelsverkeer.

Indonesië.

Het handelsverkeer tussen Nederland en Indonesië gedurende de periode 1 October 1947 t/m 30 September 1948, resp. de raming voor de periode 1 October 1948 t/m 30 September 1949, luiden als volgt:

Invoer uit Indonesië (f.o.b.)	1947/'48	1948/'49
	× f 1 mln	
Agrarische sector	101,8	222
Industriële sector	68,8	85
Totaal	170,1	307
Uitvoer naar Indonesië (c.i.f.)		
Agrarische sector	66,3	88
Industriële sector	95,3	159
Totaal	161,6	247

In 1947/'48 was er derhalve vrijwel evenwicht, in 1948/'49 naar raming een gunstig saldo voor Indonesië, waaruit echter een aantal financiële posten, o.a. rentebetalingen, zal moeten worden gedekt.

Nederland betaalde aan Indonesië ter zake van goederenverkeer tussen Indonesië en derde landen in 1948 een bedrag van ca. £ 11 mln, waarvoor het verschillende soorten Europese valuta's terugontving.

Uit hoofde van het dienstenverkeer liep de vordering van Nederland op Indonesië, welke door Nederlandse credieten wordt gefinancierd, verder op. De vordering op de schatkistrekening steeg van 31 December 1947 op 31 December 1948 van f 641 mln op f 758 mln, de vordering op de F.-rekening (particulier dienstenverkeer) van f 155 mln op f 416 mln.

Wat het kapitaalverkeer betreft, liep de H.G.-rekening (investering in Indonesië van Nederlandse kapitaalgoederen) op tot f 45 mln per 31 December 1948. De debetstand van de Bretton Woods-rekeningen (Nederlands crediet aan Indonesië, waardoor Indonesië bij het Internationale Monetaire Fonds buitenlandse valuta kan opnemen) steeg in 1948 van f 41 mln op f 77 mln.

Regeringsplannen ter bestrijding van het betalingsbalansstekort.

Evenals de Directie van De Nederlandsche Bank ziet de Regering een verband tussen de verbeterde binnenlandse monetaire toestand en de verbetering van de betalingsbalans. In tegenstelling met genoemde Directie maakt zij hierbij echter restricties: het is niet steeds mogelijk, noch onder alle omstandigheden wenselijk, de invoer te beperken. Met name krachtens bilaterale overeenkomsten moeten vaak over en weer ook niet-onontbeerlijke goederen worden geleverd.

Wat het aantasten van de exportcapaciteit door een binnenlands koopkrachteveel betreft, dit verband moet niet te automatisch worden gezien. Op vele buitenlandse markten is een toenemende verzadiging waarneembaar. Voorts geschiedt sommige productie voor lokale doeleinden, en is overschakeling op export daarbij moeilijk.

De Regering erkent echter, dat een gezonde binnenlandse monetair situatie het noodzakelijk fundament is voor een extern monetair evenwicht. Dit is ook van belang, in zoverre de vrijwillige werkloosheid hierdoor vermindert en de arbeidsproductiviteit wordt gestimuleerd.

Dit alles betreft het streven naar het sluitend maken van de betalingsbalans in guldens. Evenwicht in de dollarbalans zal door ons land nimmer op eigen kracht kunnen worden bereikt. Aangaande de maatregelen, die Nederland zelfstandig kan nemen, wordt het volgende opgemerkt.

De gevoerde politiek van het verleggen van aankopen van het Westelijk halfrond naar de Europese sfeer begint geleidelijk effect te sorteren, terwijl daarnaast door uitbreiding van het stelsel van monetair accoorden, met name met Zuid-Amerika, krachtig wordt gestreefd om aan landen, waaraan voorheen in dollars moest worden betaald, de betalingen in accoordvaluta te doen plaatsvinden.

Zowel door de landbouwpolitiek als de industrialisatiepolitiek zal worden gestreefd naar versterking van het exportpakket en vermindering van de invoer uit landen met harde valuta.

Plannen zijn gemaakt ter vervanging van de invoer van veevoeder door een vermeerderde productie van veevoeder van eigen bodem, waardoor op een deviezenbesparing van ca f 100 mln wordt gehoopt. Door vergrote landbouw- en veeteeltproductie zal men trachten een deel (ca f 270 mln) op te vangen van de nadelige invloed, welke de bevolkingsvermeerdering op de betalingsbalans uitoefent door meerdere invoer (grotendeels in dollars) en gedeelde export dezer producten (t.o.v. 1936/'38 op f 340 mln geraamd).

De industrialisatie hoopt men te bevorderen door mobilisering van de gelden der institutionele beleggers voor financiering hiervan (in studie genomen) en door verlichting van de bestaande fiscale lasten, waarvoor een wetsontwerp in vergevorderde staat van voorbereiding is.

Het voornemen bestaat als extra stimulans voor dollar-export op enigerlei wijze valutatare beschikking te stellen; complicaties hebben tot dusverre de verwezenlijking hiervan verhinderd. Voorts wordt gewezen op de mogelijkheid van toenemende leveranties door Indonesië, waardoor de mogelijkheid van driehoekstransacties wordt geschapen.

Een eigenlijke oplossing van het dollarprobleem met zijn structureel karakter, kan slechts worden verkregen door verenigde pogingen der samenwerkende landen van het Europese Herstel Programma en de Verenigde Staten gezamenlijk. Door de Organisatie van de Europese Economische Samenwerking is hiervoor reeds een plan de campagne opgesteld. Met dit plan wordt een grootscheepse poging ondernomen teneinde te komen tot een gecoördineerde Westeuropese economische politiek, welke is gericht op het bereiken van evenwicht aan het einde van de Marshallperiode. Gestreefd wordt naar bevordering van die structuurwijzigingen, waarvan de doorvoering thans in steeds bredere kringen als noodzakelijk wordt beschouwd. Nederland zal aan dit Plan of Action zijn volledige medewerking verlenen.

J. C. BREZET.

EEN CODE VOOR BUITENLANDSE INVESTERINGEN ¹⁾.

De Internationale Kamer van Koophandel heeft zojuist de tekst gepubliceerd van een „Internationale Code voor een behoorlijke behandeling van buitenlandse investeringen”.

Het betreft hier een ontwerp, waaraan door twee commissies van de Kamer twee jaar is gewerkt en dat bedoeld is als een voorstel aan de Regeringen. Men hoopt, dat deze het ontwerp als grondslag zullen aanvaarden voor onderhandelingen op multilaterale of bilaterale basis. Het ontwerp behoeft echter nog de definitieve goedkeuring van het Congres der Kamer, dat in Juni a.s. in Quebec bijeen komt.

Het doel van de Code werd door Sir Jeremy Raisman, de

¹⁾ Zie ook Dr J. P. Snoep: „Een code voor internationale investeringen” in „E.-S.B.” van 9 Februari 1949.

vice-president van Lloyds Bank, die de vergaderingen der commissies heeft gepresideerd, als volgt toegelicht: „Wanneer de na-oorlogse hulpprogramma's, zoals de Marshallhulp, straks ophouden, zal het gat, dat nu wordt gevuld door leningen tussen Regeringen, moeten worden opgevuld door een hervatting van de normale stroom van particuliere buitenlandse investeringen. De belangrijkste voorwaarde voor zulk een hervatting is echter, dat de belegger er zeker van moet zijn, dat de autoriteiten van het land, waarin hij zijn geld, kennis en technische ervaring steekt, hem behoorlijk zullen behandelen. De Code van de Internationale Kamer van Koophandel geeft nu aan welke voorwaarden naar het oordeel van het bedrijfsleven moeten zijn vervuld, willen ondernemers en geldgevers weer bereid worden gevonden middelen in het buitenland te beleggen. En dit is toch voor landen, die een grote behoefte aan kapitaal en technische ervaring hebben, van zeer groot belang voor hun economische expansie en verhoging van de levensstandaard”.

De economische ontwikkeling van de „economisch onontwikkelde” gebieden is een van de grote vraagstukken van het ogenblik. De Economische en Sociale Raad der Verenigde Volkeren heeft onlangs besloten een uitgebreid programma van technische bijstand voor onvoldoende ontwikkelde landen te ontwerpen en de middelen te bestemmen om zulk een programma te financieren. Ook President Truman heeft in zijn in Januari gehouden inaugurele rede gesproken over een „stoutmoedig nieuw programma”, dat de Verenigde Staten moeten opstellen voor de ontwikkeling der onvoldoende ontwikkelde landen en daarbij de nadruk gelegd op de behoefte aan particulier beleggingskapitaal.

De Internationale Kamer van Koophandel is van mening, dat de door haar ontworpen Internationale Code een belangrijke bijdrage kan vormen voor de vervulling van bovengenoemde plannen.

De soorten van investeringen, waarop de Code betrekking heeft, zijn onder andere: directe investeringen in onroerende goederen, natuurlijke hulpbronnen, handels- en industriële ondernemingen, ondernemingen op financieel, agrarisch of transportgebied, alsmede in openbare nutsbedrijven of daarmede verbonden ondernemingen; deelnemingen in aandelenkapitaal en soortgelijke holdings; credieten en voorschotten aan particuliere en publiekrechtelijke credietnemers en investeringen in particuliere en publiekrechtelijke obligatieleningen.

De Code tracht voor deze investeringen internationaal erkende regels vastgesteld te krijgen, die een faire behandeling waarborgen en die de beleggers beschermen tegen willekeurig en discriminerend handelen door de Overheid. De regels zijn neergelegd in 16 artikelen. Deze hebben onder andere betrekking op discriminatie op grond van nationaliteit, de wettelijke rechten van buitenlandse beleggers, het gebruik maken van buitenlands administratief, uitvoerend en technisch personeel en staf, billijke belastingregelingen en het elimineren van dubbele belastingheffing, transfervrijheid voor bepaalde betalingen en bepinselen, die dienen te worden toegepast bij onteigeningen of nationalisaties.

INTERNATIONALE NOTITIES.

HET WERKLOOSHEIDSVRAAGSTUK IN ITALIË.

Het economisch herstel in Italië wordt ernstig belemmerd door de steeds toenemende werkloosheid. Volgens officiële gegevens beliep het aantal ingeschreven werklozen eind Januari 1949 2.226.000 personen. Het werkelijk aantal wordt echter geschat op minstens 3 mln, terwijl het aantal „latente” werklozen bovendien nog ca 2 mln personen omvat. Dit betekent, dat meer dan 10 pCt van de Italiaanse bevolking of geen middel van bestaan heeft, of leeft van een inkomen, dat onvoldoende is om in het minimum levensonderhoud te voorzien. Het feit, dat de

bevolking ieder jaar met meer dan 400.000 zielen toeneemt, vergroot nog de moeilijkheden, daar deze bevolkingstoename niet wordt opgevangen door voldoende kapitaalvorming. Immers, gedurende de laatste tien jaren is het Italiaanse kapitaal sterk geslonken, doordat in de oorlog $\frac{2}{5}$ van 's lands inkomstenbronnen, nl. fabrieken, spoorwegen, huizen enz. werd vernietigd en $\frac{9}{10}$ van de totale besparingen door inflatie en devaluatie van de lire verloren ging.

De Italiaanse Regering heeft — zo meent „The New Statesman and Nation” van 23 April jl. — vrijwel niets gedaan om de ernstige werkloosheid te bestrijden. Weliswaar werden onder de druk der omstandigheden grote bedragen uitgegeven, doch deze werden niet bestemd voor uitvoering van werken van blijvend nut; zij droegen slechts het karakter van lapmiddelen, zoals o.a. subsidies aan bedrijven, die anders moesten sluiten en personeel ontslaan. Ook het vorige maand aangenomen Fanfani-bouwplan is volkomen onvoldoende om de werkloosheid afdoende te bestrijden. Hierdoor worden nl. slechts 150.000 arbeiders aan werk geholpen gedurende zeven jaren, ofschoon 25 pCt der werklozen uit bouwvakarbeiders bestaat, er voorts geen gebrek is aan bouwmaterialen en de woningnood zeer groot is. Ook de arbeidsproductiviteit in enkele sleutelbedrijven wordt door de zgn. „verborgen” werklozen, dat zijn arbeiders, waarvoor geen werk is, doch die niet mogen worden ontslagen, zeer nadelig beïnvloed.

Gezien de omvang van het Italiaanse werkloosheidsvraagstuk valt het niet te verwonderen, dat vooral de Italianen grote betekenis hechten aan het tot stand komen van een douane-unie met Frankrijk; op 26-Maart jl. werd te Parijs een desbetreffend verdrag ondertekend. Het tot stand komen van een douane-unie immers zal, naar men aanneemt, in het algemeen betekenen, dat meer mensen naar Frankrijk gaan en meer kapitaalgoederen naar Italië, hetgeen, naar wordt gehoopt, mede een essentiële bijdrage kan leveren tot de oplossing van bovengenoemd vraagstuk.

MOEILIKHEDEN BIJ DE ENGELSE EXPORT NAAR DE VERENIGDE STATEN.

Op een door de „Board of Trade” belegde vergadering, die o.a. werd bijgewoond door Sir Stafford Cripps en waarvoor 80 vertegenwoordigers uit industriële en financiële kringen waren uitgenodigd, werd medegedeeld, dat de Britse Regering niet geheel tevreden was met de mate, waarin de export naar de dollarmarkten was uitgebreid. Wanneer Engeland na beëindiging der Marshall-hulp solvent wil zijn, zullen betere resultaten moeten worden bereikt. Om zulks mogelijk te maken zal samenwerking der Britse industrie in een nieuwe organisatie noodzakelijk zijn. Met nadruk werd er op gewezen, dat deze nieuwe organisatie een particuliere aangelegenheid der industrie zou moeten zijn en geen onderdeel van het een of andere departement, hoewel de „Board of Trade” zou helpen door het verstrekken van inlichtingen omtrent overzeese markten. Tot directeur werd benoemd Sir Graham Cunningham, terwijl een commissie van zes personen de financiering en het werkterrein der organisatie zal uitwerken.

Hoewel „The Economist” van 30 April jl. geenszins de noodzakelijkheid van exportuitbreiding naar de dollarmarkten en van de daartoe op te richten organisatie mist, is het blad van mening, dat een dergelijke organisatie minstens twee jaren geleden, toen de dollarcrisis zich reeds manifesteerde, had moeten worden opgericht. De „sellers' market” in de Verenigde Staten behoort tot het verleden en het ware beter geweest met deze „export drive” onder gunstiger vooruitzichten te beginnen. Zoals de zaken nu staan, zo besluit genoemd blad, kan slechts de snelst mogelijke actie vrucht afwerpen, vóórdat de Amerikaanse markt zó ongunstig wordt, dat het gehele plan onmogelijk wordt gemaakt.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Met het naderen van de maandultimò is de geldmarkt vrij krap geworden, enerzijds doordat vrij grote opvragingen in chartaal geld plaatsvonden, anderzijds doordat slechts weinig schatkistpapier tot verval kwam. De call-geldrente steeg dan ook tot $1\frac{1}{2}$ pCt, terwijl aan het einde der week Mei- en Junipromessen dikwijls te vergeefs tegen $1\frac{1}{2}$ pCt aangeboden waren. De overige termijnen noteerden alle practisch $1\frac{1}{2}$ pCt, zonder dat hierin uiteraard belangrijke omzettingen plaatsvonden.

Een bijzondere oorzaak van de spanningen op de geldmarkt schijnt de geldvraag van enige grote gemeenten te zijn geweest, welke per 2 Mei belangrijke ontvangsten hadden te verwachten, hetzij van het Rijk, hetzij uit hoofde van opgenomen geldleningen. Voor de tot 2 Mei opgenomen gelden schijnt bijv. door de gemeente Amsterdam een rente van niet minder dan 2 pCt te zijn betaald.

De weekstaat van De Nederlandsche Bank per 25 April jl. gaf een hernieuwde daling van het deviezenbezit te zien, waardoor in twee weken tijds de deviezenvoorraad met niet minder dan f 45 mln verminderde. Het schijnt, dat aflossing op buitenlandse schulden hiervan de voornaamste oorzaak is geweest.

Op de staatsfondsenmarkt komen vrijwel geen belangrijke koersveranderingen meer voor; de rentestand schijnt een nieuw rustpunt te hebben gevonden, dat weinig afwijkt van het niveau, dat bereikt was, voordat de 3 pCt Grootboekschuld 1946 verhandelbaar werd gesteld. Aan het einde der week noteerde de 3-3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947 dan ook 97 pCt, de 3 pCt investeringscertificaten 97 pCt en de 3 pCt Grootboekschuld 96 $\frac{7}{8}$ pCt.

Op de aandelenmarkt vond in de afgelopen week een verdere koersdaling plaats, welke slechts op de laatste beursdag van de verslagperiode werd onderbroken, dit laatste vermoedelijk wegens de aankopen van baissiers, welke lopende posities voor het einde der week wensten af te wikkelen. Belangrijk waren de koersveranderingen in de afgelopen week per saldo niet, maar de dalende tendentie bleef aanhouden.

De onderstaande tabel geeft een indicatie van het koersverloop in de afgelopen week.

	22 April 1949	29 April 1949
A.K.U.	162	161 $\frac{1}{2}$
v. Berkel's Patent	112	111
Lever Bros' Unilever C. v. A.	239 $\frac{1}{2}$	237 $\frac{1}{2}$
Philips G. b. v. A.	223	218 $\frac{1}{2}$
Koninklijke Petroleum	290	282
H.A.L.	162 $\frac{1}{2}$	160
N.S.U.	161	159 $\frac{1}{2}$
H.V.A.	154 $\frac{1}{2}$	155
Deli Mij C. v. A.	147	147
Amsterdam Rubber	139	141
Internatio	189	183 $\frac{1}{2}$

STATISTIEKEN.

FEDERAL RESERVE BANKS.
(Voornaamste posten in miljoenen dollars).

Data	Metaalvoorraad		Other cash	U.S. Govt securities
	Totaal	Goudcertificaten		
31 Dec. 1946	18.381	17.587	268	23.350
31 Mrt 1949	23.077	22.466	340	21.828
7 April 1949	23.075	22.466	303	21.597
14 April 1949	23.074	22.466	292	21.491

Data	F.R.-biljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Govt	Member-banks
31 Dec. 1946	24.945	17.353	393	23.350
31 Mrt 1949	23.357	21.887	1.678	19.019
7 April 1949	23.423	21.531	1.116	19.311
14 April 1949	23.382	21.465	1.028	19.327

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 2 Mei 1949.

		Activa.	
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f	4.000.000,—	f 4.000.900,— ¹⁾
	Bijbank	—	
	Agentsch. „	900,—	
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. 15, onder 4°, van de Bankwet 1948) „			
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947 „ 1.800.000.000,—			
Voorschotten in rekt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f	150.081.890,13	f 163.947.411,73 ²⁾
	Bijbank „	717.296,96	
	Agentsch. „	13.148.224,64	
Op effecten enz. „ 163.947.411,73 ²⁾			
Op goederen en celen „ 351.510,57			
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948) „			
Boekvoering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947 „ 1.500.000.000,—			
Munt en muntmateriaal			
Gouden munt en gouden muntmateriaal „ f 439.146.714,60			
Zilveren munt enz. „ 6.074.654,83			
Papier op het buitenland f 134.674.800,—			
Tegoeid bij correspondenten in het buitenland „ 167.421.020,60			
Buitenlandse betaal-middelen „ 4.891.140,84			
Vorderingen in gulden op vreemde circulatie-banken en soortgelijke instellingen „ 225.663.291,68			
Belegging van kapitaal, reserves, pensioen-fonds en voorzieningsfonds „ 120.893.691,55			
Gebouwen en inventaris „ 2.000.000,—			
Diverse rekeningen „ 22.106.782,15			
f 4.590.820.407,98			

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefondsen	15.333.335,71
Bijzondere reserves	61.674.999,18
Pensioenfondsen	22.532.473,29
Voorzieningsfonds personeel in tijdelijke dienst	1.499.667,79
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	80.479.185,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgiften)	3.032.715.620,—
Bankassigaties in omloop	42.161,32
Rekening-courant saldo's	
's Rijks Schatkist	f 76.835.737,28
's Rijks Schatkist bijzondere rekening	293.362.217,31
Geblokkeerde saldo's	3.334.804,95
Saldo's van banken in Nederland	50.279.017,41
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	349.499.477,22
Andere vrije saldo's	466.749.220,75
	f 1.240.060.474,92
Crediteuren in vreemde geldsoort	58.334.649,50
Diverse rekeningen	58.147.841,27
	f 4.590.820.407,98

¹⁾ Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —

²⁾ Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) „ 36.894.550,—
Circulatie der door de Bank namens de Staat in bet verkeer gebrachte muntbiljetten „ 138.274.014,50

BANK VAN FRANKRIJK.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaal-voorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat ¹⁾		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
26 ^{de} Dec. 1946	94.817	118.302	59.449	67.900	426.000
7 Apr. 1949	52.817	401.678	125.042	153.400	426.000
14 Apr. 1949	52.817	394.177	125.042	153.600	426.000
21 Apr. 1949	52.817	391.523	125.042	157.500	426.000

Data	Bankbiljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Staat	Diversen
26 Dec. 1946	721.865	63.455	765	62.693
7 Apr. 1949	1.045.053	180.853	750	178.695
14 Apr. 1949	1.046.206	159.274	516	157.486
21 Apr. 1949	1.031.149	177.008	519	174.953

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden gulden).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegoeid bij corresp. in het buitenland en buitenlandse betaal-middelen	Voorschotten in rekt (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop
30 Dec. '46	700.876	4.434.786	100.186	153.109	2.744.151
21 Mrt '49	444.228	130.972	213.930	143.146	2.956.056
28 Mrt '49	444.392	132.215	216.102	146.125	2.983.189
4 April '49	444.547	130.006	215.815	155.644	3.016.511
11 April '49	444.704	131.392	216.056	156.829	2.995.059
19 April '49	444.847	133.571	193.325	163.683	2.977.030
25 April '49	445.054	135.891	166.843	143.602	2.956.856
2 Mei '49	445.221	134.675	167.421	163.947	3.032.716

Saldi in rekening courant

Data	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblokkeerde saldi	Saldi van banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde circuli-banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46						
21 Mrt '49	220.240	250.497	1.815	46.588	333.893	390.425
28 Mrt '49	216.232	250.497	15.346	29.686	342.998	399.213
4 April '49	174.900	301.392	3.513	33.283	355.828	368.413
11 April '49	185.390	301.392	3.496	25.673	359.774	392.710
19 April '49	153.024	301.392	3.567	55.971	358.227	418.642
25 April '49	128.321	286.964	3.228	55.848	334.985	444.616
2 Mei '49	76.836	293.362	3.335	50.279	349.499	466.749

DE JAVASCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden gulden).

Data	Munt en muntmateriaal goud	Vorderingen in vreemd courant betaalbaar	Zilveren tekennunt en pasmunt	Disconto's en voorschotten op onderpand betaalbaar in eigen courant	Voorschotten aan de Regering van Indonesië
31 Maart 1947	477.080	35.363	33.256	85.402	255.201
23 Maart 1949	470.948	53.720	14.446	79.784	867.699
30 Maart 1949	470.956	58.763	14.418	70.912	865.971
6 April 1949	470.957	61.357	14.428	69.515	873.684
13 April 1949	470.957	69.835	14.401	69.816	877.302

Data	Diverse rekeningen (actief)	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi		Diverse rekeningen (passief)
			Van de Regering van Indonesië	Van anderen	
31 Maart 1947	81.527	453.816	—	503.718	101.304
23 Maart 1949	36.850	747.315	—	719.918	61.847
30 Maart 1949	36.334	747.907	—	713.816	62.576
6 April 1949	32.545	750.808	—	718.624	55.011
13 April 1949	30.091	770.512	—	708.867	53.821

Muntbiljettencirculatie per 31 Maart 1947 f 646.830.979,—
Muntbiljettencirculatie per 23 Maart 1949 f 879.228.563,25.
Muntbiljettencirculatie per 30 Maart 1949 f 881.588.301,25.
Muntbiljettencirculatie per 6 April 1949 f 883.610.660,25.
Muntbiljettencirculatie per 13 April 1949 f 888.379.739,75.

ZWEEDSE RIJKBANK.

(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldi buitenland	Fondsen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staats-schuld
	Goud	Over-waarde goud	Eigen	Vreemd			
31 Dec. 1946	839	532	1.544	504	284	94	182
7 April 1949	176	111	3.063	267	244	—	182
14 April 1949	176	111	3.101	249	263	—	182
23 April 1949	176	111	3.153	249	231	—	182

Data	Biljetten in circulatie	Deposito's			45 dagen	Buiten-landse banken	Regularisatie-rekening
		Totaal	Staat	Banken			
31 Dec. 1946	2.877	875	706	94	280	174	7
7 April 1949	2.837	962	635	205	203	184	8
14 April 1949	2.869	942	624	252	204	190	8
23 April 1949	2.855	948	544	325	206	192	8

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaal-voorraad	Govt debts and Govt securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept	Gouden en Zilveren munten
25 Dec. '46	0,2	1.449,1	1.450	1.428,2	22,1	1,3
13 Apr. '49	0,2	1.299,2	1.300	1.278,6	21,7	4,0
20 Apr. '49	0,2	1.299,3	1.300	1.280,6	19,6	4,4
27 Apr. '49	0,2	1.299,2	1.300	1.280,3	19,9	4,2

Data	Govt securities	Other securities		Deposits			
		Disc. and advances	Securities	Totaal	Public accounts	H.M. Treasury Special account	Banken
25 Dec. '46	311,8	13,6	15,8	346,5	10,3	—	278,9
13 Apr. '49	357,6	21,3	23,9	404,0	22,4	6,7	290,0
20 Apr. '49	370,7	16,3	21,6	411,1	12,8	6,7	307,4
27 Apr. '49	347,7	13,7	31,6	399,4	16,8	0,7	289,9

WERKLOOSHEID IN BELGIË ¹⁾.

Maand	Geheel werkloos	Gedeeltelijk en toevallig werkloos
December 1947.....	57.079	42.192
Januari 1948.....	68.328	36.962
Februari.....	71.854	63.870
Maart.....	64.113	31.338
April.....	61.562	33.117
Mei.....	59.606	34.439
Juni.....	61.814	42.903
Juli.....	69.571	59.703
Augustus.....	74.292	48.257
September.....	81.065	43.168
October.....	87.604	44.797
November.....	112.362	61.500
December.....	172.395	80.356

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin“ van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Vacatures

Bij de ECONOMISCHE
VOORLICHTINGSDIENST.

kunnen enige

research-krachten

met belangstelling voor financieel-economische onderwerpen en de internationale handel worden geplaatst.

Doctor of doctorandus in de economische wetenschappen vereist. Voor ervaren en geschikte krachten goede vooruitzichten.

Sollicitaties te richten aan de Directeur van de Economische Voorlichtingsdienst, Bezuidenhoutseweg 62, 's-Gravenhage.

58 BRIEVEN

op één personeel-advertentie!
Zó wordt deze rubriek uitgespeeld.....

Het Pensioenvraagstuk

kan voor Uw onderneming naar eigen inzicht en zonder risico's voor Uw bedrijf worden opgelost.

in samenwerking met de:

NATIONALE
LEVENSVZERKERING BANK N.V.
ROTTERDAM — TEL. 29180

N.V. LEVENSVZERKERING MIJ. VAN
DE NEDERLANDEN v.1845
'S-GRAVENHAGE — TEL. 116260

Fa. A. O. Beuth van Wickevoort Crommelin
Amsterdam-Z. Tel. 25410
Cornis v. d. Lindenstraat 22
Verzekeringadviseurs.

LOD. S. BEUTH

specialist Gezins- en Oude-
dagsverzorging.

Adviezen inzake:

Pensioen-voorzieningen voor
Staf en Personeel.
Organisatie Bedrijfs- en Onder-
nemingspensioenfondsen.
Aanvulling en normalisatie van
bestaande regelingen.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij

H. A. M. Roelants
Schiedam

**Economisch-
Statistisch
Kwartaalbericht**

Research uitgave van
het Nederlandsch
Economisch Instituut

Uit de inhoud van het Maartnr.:
De econ. toestand in Nederland,
België, Indonesië, de Verenigde
Staten en West Duitsland.
De positie van de Sterlinglanden in
het internationale betalingsverkeer.
Internationale geld- en kapitaal-
markten; kapitaalschaarste.
Prijzen van agrarische producten.

Jaarabonnementen f 6,50
voor abonné's E.-S.B. f 5,—

Telefoon 38040, Rotterdam
Giro no. 8408

Aanbod aan houders van

**Certificaten van Gewone Aandelen en Originele
Gewone Aandelen**

der

Tide Water Associated Oil Company

Ondergetekende is bereid te kopen:

a. Certificaten van 10 gewone aandelen
tot de prijs van f 646,88 per certificaat,
zijnde het equivalent van circa \$ 26 3/16 cum dividend, Amsterdamse
usance.

b. Certificaten van 1 gewoon aandeel
tot de prijs van f 64,69 per certificaat.

De achterstallige nog niet door het administratiekantoor betaalbaar gestelde divi-
denden, evenals het op 28 April j.l. gedeclareerde dividend ad V.S. \$ 0,40 per
aandeel, hetwelk nog in de koers der certificaten ter beurze van Amsterdam be-
grepen is, zullen ten gunste der verkopers blijven.

c. Originele aandelen, berustend in het depôt van een inleveringskantoor
voor rekening van ingezetenen van het Nederlands monetair gebied,
die de stukken op 29 April 1949 in eigendom hadden, tot de prijs van
V.S. \$ 24, 63, per aandeel ex dividend, zijnde het equivalent van ruim
25 1/4 cum dividend, Amerikaanse usance.

Dit aanbod is geldig voor stukken, voorzien van de certificatie-verklaring van
De Nederlandsche Bank N.V., die zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk Vrijdag
13 Mei 1949 te 16 uur, Amsterdamse tijd, door bemiddeling van een lid van
de Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) aan
ondergetekende worden aangeboden onder gebruikmaking van een daartoe be-
stemd formulier, waarvan exemplaren te haren kantore verkrijgbaar zijn.

Blijkens gelijksoortige publicatie van De Nederlandsche Bank N.V. zullen
de houders van boven sub a t/m c vermelde fondsen, bij verkoop daarvan
tot uiterlijk 13 Mei 1949, vergunning kunnen verkrijgen ten hoogste drie-
kwart van de opbrengst opnieuw in Amerika te beleggen in een groot
aantal te New York genoteerde fondsen.

Een bericht omtrent dit aanbod is ten kantore van ondergetekende verkrijgbaar.

LABOUCHERE & CO. N.V.

AMSTERDAM, 2 Mei 1949.

◆ **Beschikbare krachten** ◆

**FINANCIËEL
DESKUNDIGE**

Bedrijfs-econ. Dr., midden dertig, bekend met alle deviezen-
technische, handelspolitieke en econ. vraagstukken, gewend
leiding te geven, thans werkzaam bij een groot bedrijf, zoekt
een verantwoordelijke en zelfstandige functie in middelgrote
onderneming of bij financ. instelling.

Br. onder no. ESB 1410, bur. v. d. bl., Postbus 42,
Schiedam.

All-round Zakenman

middelb. leeftijd, academisch gevormd, bereid, representatief,
zoekt een hem passende werkkring in binnen- of buitenland.
Ook bereid tijdelijke opdrachten uit te voeren. Prima refe-
renties. Direct beschikbaar.

Br. onder no. ESB 1411, bur. v. d. blad, Postbus 42,
Schiedam.

Ook voor Beschikbare Krachten is een annonce in
„Economisch-Statistische Berichten” de aangewezen
weg. Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons
bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het
nummer van dezelfde week worden opgenomen.

Adverteer in dit blad

De Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V.

roept aandeelhouders op tot het bijwonen van een

- a. Buitengewone vergadering van aandeelhouders B, te houden op 10 Mei 1949, te 15 uur, in het kantoorgebouw van de maatschappij, Kneuterdijk 6, te 's-Gravenhage.

AGENDA:

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
3. Benoeming van één lid van de Raad van Toezicht. De Commissaris, die ingevolge artikel 18 sub 4 van de statuten der vennootschap aftreedt, heeft zich herkiesbaar gesteld.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

- b. Jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders, te houden op 10 Mei 1949, te 15.15 uur, in het kantoorgebouw van de maatschappij, Kneuterdijk 6, te 's-Gravenhage.

AGENDA:

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
3. Jaarverslag van de directie.
4. Vaststelling van de balans op 31 December 1948 en de winst- en verliesrekening over het derde boekjaar.
5. Vaststelling dividend.
6. Benoeming van drie leden van de Raad van Toezicht. Twee commissarissen treden ingevolge artikel 18 sub 4 van de statuten der vennootschap af en hebben zich herkiesbaar gesteld.
7. Rondvraag.
8. Sluiting.

De jaarstukken liggen ter inzage ten kantore van de maatschappij, Kneuterdijk 6, te 's-Gravenhage. Houders van aandelen aan toonder, die genoemde vergaderingen wenselijk bij te wonen, dienen hun aandelen uiterlijk 6 Mei 1949 tegen reçu, dat tevens als bewijs van toegang tot de vergadering zal dienen, te hebben gedeponceerd bij de volgende banken:

Amsterdamsche Bank N.V.
De Twentsche Bank N.V.
Incasso-Bank N.V.
Lippmann, Rosenthal & Co.
R. Mees & Zoonen.
Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V.
Pierson & Co.
Rotterdamsche Bank N.V.
Heldring & Pierson.
Nederlandsch Indische Handelsbank N.V.
De Nederlandsche Bank N.V., Afd.. Bewaarneming,
Oude Turfmarkt 127, Amsterdam.

De President-Directeur
J. F. POSTHUMA

Vacatures

ACCOUNTANTSKANTOOR

vraagt voor zijn kantoren in Amsterdam en Batavia

een accountant en

enige 1e en 2e assistent-accountants

Br. onder No. 172 C.Z., Adv. Kant. de Bussy,
Rokin 60, A'dam-C.

Groot fabriekskantoor te Gouda vraagt prima kracht als
Correspondent in de Moderne talen
kennis Spaans aanbeveling.
Br. onder no. ESE 1409 bur. v. d. bl., Postbus 42,
Schiedam.

Bij diverse Regeringsdiensten in
Indonesië kunnen worden geplaatst:

- a. **Accountants**
- b. **Adj. Accountants**
- c. **Ervaren Boekhouders**

Minimum eisen voor:

- a. diploma NIVA of academisch gevormd,
- b. MULO en MO boekhouden of SPD,
- c. MULO en volw. praktijkdiploma boekhouden.

Bezoldiging en toelagen volgens de per 1 Jan. 1949 verbeterde Ind. Bezold. regeling. Accountants genieten bovendien een belangrijke extratoelage. Uitzending voor 3 jaar.

Bij de afloop van het contract vindt een uitkering plaats, neerkomend op een jaar bezoldiging. Brieven met uitvoerige inlichtingen omtrent opleiding en praktijkervaring te richten aan het Hoofd van de Afdeling Aanneming, Kamer 142, van het **MINISTERIE v. OVERZEESE GEBIEDSDELEN Binnenhof 7, 's-Gravenhage.**

Voor directe uitzending naar Java gezocht door N.V., vertegenwoordigend diverse Cultuur-Maatschappijen

Prima kracht van ruime algemene ontwikkeling

leeftijd ca. 30 jaar, ter assistentie Agent Cultuurzaken. Juridische, Economische of Indologische opleiding gewenst, maar niet absoluut vereist. Br. onder no. 179 D. G. aan Adv.kant. de Bussy, Rokin 60, Amsterdam-C.

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.
Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitsstraat, Gent.
Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementprijs, franco per post, voor Nederland f 26* per jaar, voor België/Luxemburg f 28 per jaar, te voldoen door storting van de tegenwaarde in francs bij de Banque de Commerce te Brussel. Overzeese gebiedsdelen (per zeepost) f 26, overige landen f 28 per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0.40 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare Krachten” f 0.60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgave van redenen te weigeren.